

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ЕКОНОМІКИ

Кафедра публічного управління та адміністрування

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему: *Удосконалення екологічної політики Хмельницькою міською радою: організаційно- правовий аспект (на матеріалах управління з питань екології та контролю за благоустроєм)»*

Виконала: студентка магістратури за спеціальністю
281 Публічне управління та адміністрування
**Ляндебурська
Наталія Вадимівна**

Керівник: кандидатка з наук державного управління, доцентка
**Требик
Людмила Петрівна**

Рецензент: _____
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Хмельницький – 2023 рік

АНОТАЦІЯ

Ляндебурська Н.В. Удосконалення екологічної політики Хмельницькою міською радою: організаційно- правовий аспект (на матеріалах управління з питань екології та контролю за благоустроєм) - Рукопис.

У роботі проведено аналіз сучасного стану реалізації екологічної політики Хмельницькою міською радою , охарактеризовано завдання міської ради, й інструменти реалізації екологічної політики Хмельницькою міською радою та оцінка їх ефективність. Також було запропоновано шляхи вдосконалення реалізації екологічної політики Хмельницькою міською радою. Проаналізовано особливості й тенденції розвитку нормативно правового забезпечення державного управління у сфері екологічної безпеки в Україні.

Обґрунтовано необхідність державного регулювання охорони довкілля, що лежить в основі екологічної політики держави. Проведений моніторинг нормативно правової бази довів проблему неузгодженості законодавчих актів у цій сфері. Запропоновано напрями удосконалення нормативноправового забезпечення реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому що, практичні рекомендації, що були представлені в даному дослідженні, можуть бути використані для реорганізації та модернізації чинної екологічної політики України на місцевому рівні, а саме Хмельницькою міською радою. Наведені дані можуть надати довгострокове бачення того, яким чином необхідно розвивати державну екологічну політику.

Метою даної роботи є розглянути теоретичні основи екологічної політики, проаналізувати стан реалізації Хмельницькою міською радою екологічної політики і її сучасного стану і розробити шляхи вдосконалення екологічної політики Хмельницькою міською радою.

Ключові слова: екологічна політика, охорона довкілля, місцева влада, екомережа .

ANNOTATION

Lyandeburska N.V. Improvement of environmental policy by the Khmelnytskyi City Council: organizational and legal aspect (based on the materials of the Department of Ecology and Public Works Control)

The paper analyzes the current state of environmental policy implementation by the Khmelnytskyi City Council, characterizes the tasks of the city council, and the tools for the implementation of environmental policy by the Khmelnytskyi City Council and evaluates their effectiveness. Ways to improve the implementation of environmental policy by the Khmelnytskyi City Council were also proposed. Peculiarities and trends of the development of regulatory legal support of state administration in the field of environmental safety in Ukraine are analyzed.

The need for state regulation of environmental protection, which is the basis of the state's environmental policy, is substantiated. The monitoring of the normative and legal framework proved the problem of inconsistency of legislative acts in this area. Directions for improving the regulatory support for the implementation of the state environmental policy at the regional level are proposed.

The practical significance of the obtained results is that the practical recommendations presented in this study can be used to reorganize and modernize the current environmental policy of Ukraine at the local level, namely by the Khmelnytskyi City Council. The given data can provide a long-term vision of how the state environmental policy should be developed.

The purpose of this work is to consider the theoretical foundations of environmental policy, to analyze the state of implementation of environmental policy by the Khmelnytskyi City Council and its current state, and to develop ways to improve the environmental policy of the Khmelnytskyi City Council.

Keywords: environmental policy, environmental protection, local government, eco-network.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СУЧАСНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ...	8
1.1 Поняття, принципи та види екологічної політики.....	8
1.2 Нормативно правове забезпечення екологічної політики Хмельницькою міською радою.....	14
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ РЕАЛІЗАЦІЇ ХМЕЛЬНИЦЬКОЮ МІСЬКОЮ РАДОЮ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ.....	19
2.1 Характеристика сучасного стану та завдань Хмельницької міської ради .	19
2.2 Інструменти реалізації екологічної політики Хмельницькою міською радою та оцінка їх ефективності	29
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ХМЕЛЬНИЦЬКОЮ МІСЬКОЮ РАДОЮ.....	46
3.1 Розвиток екосистемного підходу при формуванні та реалізації екологічної політики Хмельницькою міською радою	46
3.2 Шляхи покращення взаємодії громадських організацій і місцевої влади у реалізації екологічної політики міста	52
ВИСНОВКИ.....	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	64

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Процеси глобалізації та суспільних трансформацій підвищили пріоритетність збереження довкілля, а отже, потребують від України вжиття необхідних і сучасних заходів. Протягом тривалого часу економічний розвиток України супроводжувався незбалансованою експлуатацією природних ресурсів, низькою пріоритетністю питань захисту довкілля, що унеможливило досягнення сталого розвитку. Формування нової та модернізація чинної екологічної безпеки, спрямованої на рішення природоохоронних та ресурсозберігаючих проблем обумовлює необхідність глибокого дослідження методологічних і теоретичних основ, підходів, засобів і прийомів формування та оцінки екологічної безпеки.

Варто перш за все ,що зазначити про нормативно правову базу екологічної політики Хмельницької міської ради ,тобто це закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» . Також важливо, що кожен регіон ,використовує відповідно земельний кодекс України . Й також закони України «Про охорону атмосферного повітря»;«Про природно-заповідний фонд»; «Про екологічну мережу» ;«Про оцінку впливу на довкілля»; "Про стратегічну екологічну оцінку". Також важливим є те що згідно з такої бази між Хмельницькою обласною державною адміністрацією та Хмельницькою міською радою підписано Меморандум про співпрацю в розроблені Регіонального плану управління відходами у Хмельницькій області до 2030 року. Проект Регіонального плану управління відходами у Хмельницькій області до 2030 року розробляється відповідно до положень Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України № 820 від 08.11.2018 р., Національного плану управління відходами до 2030 року, схваленого розпорядженням Кабінету Міністрів України № 117-р від 20.02.2019.

Значний внесок у розвиток екологічної політики країни й саме у даній праці буде розглянуто як бачать автори визначення екологічна політика. Розглянуто аспекти формування та реалізацію екологічної політики та її

регіональні особливості розглядаються котрі в наступних розділах. Тож значний внесок у розробку сучасної теорії екологічної політики зробили такі відомі вчені як А.Д. Урсул [12], Л.В. Жаров [6], М.І.Васильєв [1], О.А. Васюта [2], Є.В. Хлобистов [13] та ін. Правові та політичні засади формування екологічної політики розкрито в науковому дослідженні Васюта С.І., [2]

Метою магістерської роботи є розглянути теоретичні основи екологічної політики, проаналізувати стан реалізації Хмельницькою міською радою екологічної політики і її сучасного стану і розробити шляхи вдосконалення екологічної політики Хмельницькою міською радою.

Реалізація поставленої мети обумовила необхідність вирішення таких теоретичних і практичних **завдань**:

- Описати поняття , принципи та види екологічної політики;
- Розглянути нормативно правове забезпечення екологічної політики Хмельницькою міською радою;
- Проаналізувати стан реалізації Хмельницькою міською радою екологічної політики;
- Охарактеризувати інструменти реалізації Хмельницькою міською радою та дати оцінку їх ефективності;
- Описати розвиток екосистемного підходу при формуванні та реалізації екологічної політики Хмельницькою міською радою;
- Виявити шляхи покращення взаємодії громадських організацій і місцевої влади у реалізації екологічної політики міста

Об'єкт дослідження процес формування та реалізації екологічної політики Хмельницькою міською радою.

Предметом дослідження є екологічна політика Хмельницькою міською радою: організаційно- правовий аспект.

Методи дослідження. Метод порівняння використовувала коли розглядала нормативно-правове забезпечення ,а саме коли аналізувала законодавчі, організаційно-розпорядчі акти та інші документи, пов'язані з предметом магістерської роботи, метод системноструктурного аналізу наукової літератури

був використаний при вивченні теоретичної основи сучасної екологічної політики, а саме при формулюванні комплексного визначення терміну “екологічна політика”, й також під час дослідження нормативно правового забезпечення екологічної політики Хмельницькою міською радою. Проблемно-цільовий метод використаний під час вивчення стану реалізації Хмельницькою міською радою екологічної політики.

Практичне значення одержаних результатів. Практичні рекомендації, що були представлені в даному дослідженні, можуть бути використані для реорганізації та модернізації чинної екологічної політики України на місцевому рівні, а саме Хмельницькою міською радою. Наведені дані можуть надати довгострокове бачення того, яким чином необхідно розвивати державну екологічну політику.

Інформаційною базою дослідження: Закон України «Про Основні засади державної екологічної політики України на період до 2030 року»; Закон України «Про екологічний податок»; Проект Закону України «Стратегія впровадження моделі збалансованого розвитку України до 2030 року»; Земельний, Водний та Лісовий кодекси України, Кодекс про надра, дослідження зарубіжних та вітчизняних авторів щодо досвіду формування стратегій екологічного розвитку.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СУЧАСНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

1.1 Поняття, принципи та види екологічної політики

Сьогодні теоретичні та практичні аспекти формування екологічної політики сприяють роботі представників різних наукових галузей, що розглядають екологічні проблеми політика з точки зору цієї галузі науки знання, які вони представляють спеціалізований аналіз наукових публікацій питань екологічної політики, це свідчить про різноманіття концептуальних підходів і напрямом даного дослідження. Тобто наразі екологічні проблеми, як частина глобальної та національної політики вбільшості досліджень науковців пов'язані з окремими національними інструментами екологічної політики (економічна, правова, суспільство, менеджмент, культура тощо).

З цим пов'язані масштаби та рівень наукових досліджень екологічних проблем, на практиці це фактично впливає на екологію, хоча ситуація з дослідженням екологічних проблем досі залишаються дискусійними, базове поняття «екологічна політика» потребує уточнення та поглиблення. Проблема ідентифікації екологічної політики є новою як в теорії, так і на практиці. Практика розробки варіантів соціально-економічного розвитку лише завдяки нещодавньому усвідомленню небезпеки зростання екологічних проблем.

В контексті формування екологічної політики України роботи цих учених які зазначені нижче заслуговують на увагу, як от зазначав А.Д. Урсул що - екологічна політика (у вузькому розумінні) – це стратегія виживання та сталого розвитку цивілізації та нації котрі захищають природне середовище, перш за все, біосферу [12, с.34-36].

Згідно з уявленням Л.В. Жарова екологічна політика (у широкому розумінні) — це концептуально цілісна сукупність видів і форм громадська діяльність, спрямована на охорону природного середовища, в якому живе людина. Координувати взаємовідносини суспільства і навколишнього середовища, формувати правильне ставлення до природи з метою охорони та розвитку [6, С. 137] Тобто це є відповідне обґрунтування змісту конкретно

екологічної політики та формулювання комплексного визначення терміна “екологічна політика”.

А ось на думку М.І.Васильєва екологічна політика – концентрована, науково обґрунтована і певною мірою легалізована світоглядна система щодо цілей, пріоритетів, змісту, методів і засобів національної природоохоронної діяльності. Екологічна політика знаходиться в центрі природоохоронної діяльності, тому цілеспрямована, екологічно чиста ідеологія, яка певним чином втілена в системі функція держави [1, с. 22]. Хоча й сьогодні теоретичним та практичним аспектам формування екологічної політики присвячені праці представників різних наукових напрямів, які розглядають екологічну політику з позицій тієї галузі наукового знання, яку вони саме представляють, інший науковець вважає що це система державного заохочення, запобігання та обмеження різних видів діяльності, що мають шкідливий вплив на довкілля. Екологічна політика – це сукупність організаційних, нормативно-правових та тих заходів що будуть, спрямовані на людей у сферах економіки та охорони навколишнього середовища [2, с. 265, 267]. Тож згідно з уявленням О.А. Васюти можливе будь яке стимулювання, й також запобігання та обмеження різноманітних видів діяльності, які можуть бути, або є пов’язані з небезпечним для людини впливом на навколишнє середовище це і є термін екологічна політика.

Останніми роками термін "екологічна політика" міцно увійшов до лексику дослідників, як практиків, так і теоретиків. Більше того вони використовують це поняття, не заглиблюючись у його значення. Часто є синонімом слова "екологічний"-управління, у сфері державної діяльності захист довкілля та ін. Над важливе те, що домінуючим є розуміння того, що екологічну політику з цієї точки зору, що вона є діяльністю держави, тобто має соціальний та екологічний захист (наприклад, захист навколишнього середовища) для підтримки якості навколишнього середовища. Його важливість полягає в тому, що немає жодних сумнівів щодо того, що екологічна політика більш всеосяжна, слід погодитися з тим, що екологічна політика є більш

багатогранним, а тому помилково зводити поняття екологічної політики до суто організаційної, регуляторної та контрольної діяльності суспільства і держави, таке звуження є недоречним.

Можна навести такі слова видатного вченого як Є.В. Хлобистов і він казав що екологічна політика - це сукупність організаційних та інституційних заходів, спрямованих на кредитування і фінансування природоохоронної діяльності в контексті розвитку продуктивних сил і соціальні пріоритети з точки зору якості довкілля та раціонального природокористування [13, с.745]. Отож можна сказати що даний науковець каже що це перш за все система, яка є сукупністю взаємопов'язаних елементів, що мають певні особливості, внутрішні закономірності та цілеспрямований характер.

Як один з висновків які можна зробити автори погоджується зберігати навколишнє середовище, але цілі екологічної політики визначаються по-різному, наприклад, гармонізація відносин між суспільством і навколишнім середовищем, забезпечення екологічної безпеки та розвиток природоохоронних технологій. Розробляються стратегії у сфері охорони природи та довкілля, якості довкілля, запобігання та обмеження негативної діяльності тощо. Існують певні як це можна пояснити відмінності в досвіді, специфічні наукові погляди та розуміння ролі екологічної політики.

Ще однією спільною рисою наведених вище визначень є те, що діяльність (низка дій об'єднані спільними цілями), в якому унікальні носії (автори або ж суб'єкти), які ставлять власні цілі. Тобто саме суб'єктивний склад цих двох визначень відрізняє їх між собою. На думку представників різних наукових дисциплін, предметом є особи, соціальні верстви, групи, організації, рухи, колективи, нації тощо. Й тобто впливає на суспільство в цілому. Наведені вище визначення відрізняються за часовими та просторовими характеристиками діяльності, а також за суб'єктивним складом. Деякі автори розглядають заходи екологічної політики як стратегії або генеральна лінія, яка визначає основні напрямки та методи досягнення цілей, зростання та забезпечення сталого розвитку у довгостроковій перспективі, зосереджуючи зусилля на конкретних

пріоритетах, як спосіб встановлення довгостроковим , суспільство і природне середовище взаємодіють, утворюючи своєрідну систему(екологічні плани, проекти та програми) - це стратегія, яка призводить до змін у діяльності на всіх рівнях для успішної реалізації екологічного розвитку. Вони також розглядають саму діяльність як систему дій, що реалізуються в даний час, тобто як інструмент для вирішення сучасних екологічних проблем.

Як предмет екологічної діяльності аналізується соціальне та природне середовище, а також ситуація, в якій необхідно вжити заходів. Потім формується схема дій (засобів) шляхом вибору засобів для досягнення цілей. У визначеннях поняття“екологічна політика”співвідношення цих заходів різне. Юристи розглядають конституційні та законодавчі заходи, тоді як економісти зосереджуються на з фінансових, податкових, бюджетних та монетарних питаннях та інших суто економічних показниках, тоді як соціологи покладатися на культурні пріоритети , хоча державне управління, з іншого боку, передбачає організаційні, управлінські, регуляторні та адміністративні заходи.

Інші науковці вважають, що діяльність екологічної політики – це комплекс заходів, спрямованих на охорону навколишнього середовища, запровадження екологічно чистих технологій, збереження і відновлення природних ресурсів, розвиток природоохоронної освіти, а також забезпечення правової охорони екосистем . Державна екологічна політика – це діяльність державних органів, спрямована на забезпечення конституційного права кожного на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди .

При цьому екологічну політику також можуть мати окремі підприємства чи організації. Вперше екологічна політика України була визначена у 1991 році в Законі України «Про охорону навколишнього середовища». Цей документ передбачає довгострокову стратегію розв'язання екологічних проблем в Україні на національному, регіональному, місцевому та об'єктному рівнях

Також варто додати й про принципи екологічної політики:

Отож першим являється принцип відкритості, це є загальний принцип, наступний принцип підзвітності, гласності органів державної влади; участі громадськості у формуванні державної політики; дотримання екологічних прав громадян; заохочення до ведення екологічно відповідального бізнесу та екологічно свідомої поведінки громадян; запобігання екологічній шкоді; міжнародної співпраці та євроінтеграції.

Проте на окрему увагу заслуговують види екологічної політики :

1. Глобальна - проведення міжнародних, політичних і зовнішньоекономічних акцій з урахуванням екологічних обмежень у соціально-економічному розвитку, запасів наявних у світі природних ресурсів і їхнього розподілу між країнами.

Україна підписала більш як 40 міжнародних правових документів, серед яких: Договір про заборону випробувань ядерної зброї в атмосфері, у космічному просторі і під водою; Конвенція ВОЗ про захист від іонізуючої радіації; Конвенція про трансграничне забруднення повітря на великій відстані; Протокол про обмеження викидів сірки; Віденська Конвенція про охорону озонового шару; Конвенція про біологічне розмаїття; Конвенція про захист Чорного моря від забруднення; Конвенція про зміну клімату і т.д.

2. Державна - соціально-економічна політика, у тому числі міжнародна, побудована на розумінні ефектів і недоліків, пов'язаних з екологічним станом території й акваторії.

Наприклад, Чорне море в межах України відрізняється високим рівнем забруднення, тому стримує розвиток рекреації і туризму міжнародного рівня, а це додаткові валютні надходження для країни. Тому, при вирішенні екологічних проблем, підвищиться соціально-економічна привабливість Причорномор'я і Приазов'я. Підсилиться їхня інвестиційна привабливість для тих країн і фірм, що займаються туристичним чи рекреаційним бізнесом.

3. Регіональна екополітика - політика держави стосовно регіонів, а також екополітика, здійснювана самими регіонами.

Регіональним рівень передбачає:

- регулювання використання природних ресурсів місцевого значення;
- визначення нормативів забруднення природного середовища
- введення економічного механізму природокористування на регіональному рівні;
- проведення моніторингу й обліку об'єктів природокористування і забруднення навколишнього середовища;
- проведення державної екологічної експертизи;
- здійснення державного контролю за дотриманням природоохоронного законодавства;
- розробка програм проведення природоохоронних заходів, визначення і реалізації інвестиційної політики;
- інформування населення і зацікавлених підприємств, установ і організацій з екологічних питань

4. Місцевий рівень - проведення локального й об'єктивного моніторингу; здійснення державного контролю за дотриманням природоохоронного законодавства; організація розробки місцевих екологічних програм і проектів.

Розглядається ідея про створення загальнодержавного фонду підтримки розвитку регіонів у розмірі 10% від суми регіональних податкових надходжень у державний бюджет.

Оздоровлення екологічної ситуації в регіоні припускає зміну відносин власності і передачу природних ресурсів суспільству, зокрема, місцевій владі.

5. Екологічна політика на рівні підприємства. Після отримання екологією домінуючого статусу в системі суспільних цінностей, підприємство вже не може обійтися без відображення своєї екополітики в довгострокових планах.

У даній роботі увагу акцентовано саме на екологічній політиці міста Хмельницького, а саме береться до уваги, реалізації Хмельницькою міською

радою екологічної політики . Державна екологічна політика спрямована на досягнення наступних цілей, а саме:

Ціль 1: Формування екологічних цінностей та принципів сталого споживання та виробництва.

Ціль 2: Забезпечити сталий розвиток природно-ресурсного потенціалу України природно-ресурсного потенціалу України.

Ціль 3: Забезпечити інтеграцію екологічної політики в процеси прийняття рішень прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку України.

Ціль 4: Зменшити екологічні ризики та мінімізувати їхній вплив екосистем, соціально-економічного розвитку та громадського здоров'я.

Ціль 5: Вдосконалити та розвинути національну систему екологічного менеджменту.

Тобто загалом зрозуміло що в найпоширенішому варіанті домінує розуміння, екологічна політика – це активна позиція суспільства і держави , тож захищається якість навколишнього середовища. Проте важливість цього питання ніхто не заперечував ,варто погодитися що поняття екологічна політика є багатогранною, тому звужити поняття екологічної політики є некоректним для суто організаційно-регулюючої та контрольної діяльності суспільства та і держави в цілому. За більш детального розгляду проблеми стає очевидним той факт, що екологічна ситуація дедалі гіршає. Наразі спостерігається все більша кількість екологічних аномалій, що або призводять до реальних катастроф, або є точними передумовами майбутнього ризику.

1.2 Нормативно правове забезпечення екологічної політики Хмельницькою міською радою

Актуальність нормативно правового забезпечення діяльності Хмельницької міської ради в галузі екологічної безпеки характеризується важливістю для розуміння реалізації політики міської ради у сфері екології та благоустрою.

Відповідно до ст. 19 Закону «Про охорону навколишнього природного середовища» виконавчі та розпорядчі інституції органів місцевого самоврядування:

- здійснюють реалізацію рішень відповідних рад;
- координують діяльність місцевих органів управління підприємств, установ та організацій, розташованих на території ради, незалежно від форм власності та їх підпорядкування;
- організовують розробку місцевих екологічних програм;
- визначають у встановленому порядку нормативи плати і розміри платежів за забруднення навколишнього природного середовища та розміщення відходів;
- затверджують за поданням органів Міністерства охорони навколишнього природного середовища для підприємств, установ та організацій ліміти використання природних ресурсів, за винятком ресурсів загальнодержавного значення, ліміти викидів і скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище та ліміти розміщення відходів;
- організовують збір, переробку, утилізацію та захоронення промислових, побутових та інших відходів на своїй території;
- формують і використовують місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища;
- погоджують поточні та перспективні плани роботи підприємств, установ та організацій із питань охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів і забезпечення екологічної безпеки;
- забезпечують систематичне та оперативне інформування населення, підприємств, установ, організацій, громади про стан довкілля;
- організовують екологічну освіту та екологічне виховання громадян;
- приймають рішення про організацію територій та об'єктів природнозаповідного фонду місцевого значення.

Між Хмельницькою обласною державною адміністрацією та Хмельницькою міською радою підписано Меморандум про співпрацю в

розроблені Регіонального плану управління відходами у Хмельницькій області до 2030 року.

Також щодо нормативно правового забезпечення можна віднести й те що у 2015 році Інститутом екології Карпат НАН України розроблено регіональну схему екомережі Хмельницької області, під час формування якої за основу взято дані про природні умови Хмельниччини, рівень господарського освоєння території, розташування ключових ділянок щодо інших центрів біорізноманіття в області та Україні. Ключовою засадою практичного впровадження регіональної екомережі Хмельниччини як складової національної екомережі України є принцип просторової цілісності. Також рішенням Хмельницької міської ради від 09.10.2019 року № 37 затверджено схему екологічної мережі м. Хмельницький.

Концепція екомережі пов'язує природоохоронну діяльність з функціонуванням різних секторів народного господарства і є основним елементом сталого розвитку. Формування регіональної екомережі області сприятиме збалансуванню природокористування, підтриманню динамічної рівноваги між природними та антропогенними ландшафтами в регіоні, покращенню умов життя людини.

Також варто додати що державний моніторинг за станом довкілля в Україні здійснюється відповідно до статей 20, 22 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища, Положення про державну систему моніторингу довкілля, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.03.1998 № 391. Моніторинг довкілля у частині державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря здійснюється згідно з Законом України «Про охорону атмосферного повітря», постановою Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 827 «Деякі питання здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря». Відповідно до Положення про державну систему моніторингу довкілля, спостереження за певними напрямками у Хмельницькій області проводять відповідні суб'єкти Регіональної системи моніторингу, зокрема: Департамент природних ресурсів та екології Хмельницької облдержадміністрації; Хмельницьке обласне управління лісового

і мисливського господарства; Головне управління Держгеокадастру у Хмельницькій області; Регіональний офіс водних ресурсів у Хмельницькій області; Головне управління Держпродспоживслужби у Хмельницькій області; Хмельницький обласний центр з гідрометеорології; Подільська гідрогеологічна партія ДП «Українська геологічна компанія»; Хмельницька філія державної установи «Інститут охорони ґрунтів України» ДУ «Держґрунтохорона»; Басейнове управління водних ресурсів річок Прут та Сірет.

Не зайвим буде додати що Хмельницька міська рада підтримала приєднання до Європейської ініціативи «Угода мерів», згідно з якою м. Хмельницький зобов'язується зменшити викиди вуглекислого газу на 20% шляхом запровадження енергоощадних заходів та поширення використання поновлюваних джерел енергії. Планом дій зі сталого енергетичного розвитку міста Хмельницького на 2015-2025 роки також передбачені заходи по зменшенню викидів в атмосферне повітря.

Отож законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» визначено, що до компетенції обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій у сфері охорони навколишнього природного середовища належить:

а) забезпечення реалізації державної політики у сфері заповідної справи , формування, збереження та використання екологічної мережі, здійснення управління та регулювання у сфері охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду України на відповідній території;

б) Участь у проведенні моніторингу стану навколишнього природного середовища;

в) Участь у розробці стандартів, що регулюють використання та захист природних ресурсів та навколишнього середовища від забруднення та інших шкідливих впливів.

г) Здійснення повноважень у сфері оцінки впливу на довкілля. Тобто відбувається оцінка впливу на довкілля відповідно до законодавства про оцінку впливу на довкілля.

г) затвердження за поданням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, для підприємств, установ і організацій лімітів використання природних ресурсів (крім природних ресурсів загальнодержавного значення), скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище (крім скидів, що призводять до забруднення природних ресурсів загальнодержавного значення, навколишнього природного середовища за межами відповідної території);

д) видача дозволів на здійснення операцій у сфері поводження з відходами, викиди шкідливих речовин у навколишнє природне середовище, спеціальне використання природних ресурсів відповідно до законодавства;

д-1) реалізація повноважень у сфері стратегічної екологічної оцінки відповідно до законодавства про стратегічну екологічну оцінку;

е) вирішення інших питань у сфері охорони навколишнього природного середовища відповідно до закону.

Отже можна зробити висновок що нормативно правове забезпечення екологічної політики Хмельницької міської ради потребує подальшої досконалості ,а саме доопрацювання у забезпеченні реалізації політики у сфері екології.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ РЕАЛІЗАЦІЇ ХМЕЛЬНИЦЬКОЮ МІСЬКОЮ РАДОЮ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

2.1 Характеристика сучасного стану та завдань Хмельницької міської ради

Досвід багатьох країн свідчить про те, що загальнодержавний рівень є визначальним у регулюванні відносин, які виникають у сфері взаємодії суспільства і природи, але цим не обмежується вирішення всіх питань охорони довкілля, утвердження екологічної безпеки, раціонального використання природних ресурсів тощо.

Забезпечення контролю за дотриманням природоохоронного законодавства, використанням і охороною природних ресурсів на території територіальної громади в межах визначених повноважень.

Контроль за дотриманням законодавства у сфері благоустрою.

Виконання функцій органу управління якістю атмосферного повітря.

Тож варто більш детально розглянути саме Хмельницьку міську раду в галузі екологічної безпеки.

Завдяки сприятливому географічному розташуванню та розвинутій мережі транспортної інфраструктури Хмельницька міська рада має широкі можливості для розвитку міжрегіональних та міждержавних зв'язків, забезпечення динамічного розвитку виробництва, підвищення добробуту кожного громадянина, вирівнювання диспропорцій у соціально-економічному розвитку громади, розвитку населених пунктів за рахунок раціонального та ефективного використання природноресурсного, трудового та виробничого потенціалу.

Передбачає формування відповідальності, зокрема енергетичної, екологічної та соціальної, яка займає одне з провідних місць у системі цінностей громади. Впровадження енергозберігаючих заходів у всіх сферах життєдіяльності, підвищення ефективності управління енергетичними ресурсами, поширення знань стосовно ефективного використання ресурсів є запорукою зменшення енергетичної залежності громади. Чисте довкілля є однією з ключових умов здорового та довгого життя людини, тому першочерговою необхідністю є вжиття заходів для забезпечення екологічної

безпеки на території громади за всіма компонентами: повітря, водні та земельні ресурси. Найбільш гострою проблемою для мешканців громади є поводження з відходами: утворення несанкціонованих сміттєзвалищ призводить до забруднення ґрунтів, атмосфери, підземних і поверхневих вод, зібрані відходи вивозяться без попередньої переробки на існуючий полігон, що перевищив проєктну потужність, низький рівень екологічної свідомості та культури громадян.

На території відповідній, зокрема у населених пунктах, є незадовільним технічний стан або відсутні каналізаційні мережі та очисні споруди, що призводить до забруднення поверхневих водних об'єктів та ризику погіршення екологічної і епідеміологічної ситуації.

Ціль передбачає озеленення території громади, збільшення паркових зон, скверів, збереження та розширення мережі природно-заповідного фонду, біологічного та ландшафтного різноманіття, створення ефективної системи поводження з відходами та зменшення негативного впливу на навколишнє природне середовище, покращення стану річок та водойм, захист водних ресурсів від виснаження та забруднення, систематичний моніторинг стану довкілля та інформування населення, підвищення екологічної свідомості та формування екологічної культури громадян.

Зміни клімату є глобальним процесом і сьогодні прояви цього явища на території нашої держави відображаються у зміні середньорічної температури повітря, яка повільно зростає. Спостерігаються також зміни максимальної та мінімальної температур у бік зростання. Відповідно Кіотського протоколу до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату до парникових газів відносяться: двоокис вуглецю (CO₂), метан (CH₄), закис азоту (N₂O), гідрофторвуглеці (ГФВ), перфторвуглеці (ПФВ), гексафторид сірки (SF₆).

Викиди парникових газів від стаціонарних джерел викидів у Хмельницькій області у 2021 році становили: вуглецю діоксид 2,5 млн т (108,8 % відповідно до

2020 року); азоту (1) оксид 84,7 т (113,3 % відповідно до 2020 року); метану 1824,7 т (88,3 % відповідно до 2020 року).

Протягом 2021 року в атмосферу надійшло 21,1 тис. т забруднюючих речовин від стаціонарних джерел забруднення, що на 2,9 тис. т більш, ніж за 2020 рік. У розрахунку на 1 км² території області припадає 1,02 т викинутих в атмосферу забруднюючих речовин, а на одну особу 17,04 кілограми.

Стан атмосферного повітря у 2022 році по області залишався стабільним і в порівнянні з минулим роком значно не погіршився.

Одним із суттєвих та небезпечних ризиків, обумовлених змінами клімату, для міста Хмельницького може бути тепловий стрес. Посилюватиме негативний вплив спеки значна частка штучних поверхонь, що мають здатність сильно нагріватися та сприяти додатковому локальному підвищенню температури приземного шару урбанізованих та забудованих територій. Крім того, зростатиме відсоток категорій населення, що вразливе до надмірної спеки (люди похилого віку, діти, люди з хронічними захворюваннями, або загостреннями хвороби у літній період, тощо), які не матимуть можливості перебувати у місцях із сприятливим мікрокліматом – зелені зони загального користування.

Застосування кіотського протоколу в умовах військового стану з урахуванням завдань хмельницької міської ради.

Рослинний покрив Хмельницької громади, сформувався на базі природних евтрофних боліт та заплавлених лісів Південного Бугу (біловербових, ясеневоліпових, вільхових). Проте сьогодні зустрічаються лише залишки цих лісів, на більшій території болота осушені. На території Хмельницької територіальної громади виявлено такі типи рослинності: лісова, лучна, болотна, водна та прибережно-водна, рудеральна та сегетальна. Закономірності її розподілу зумовлені рельєфом території, едафічними умовами, фізико-географічним положенням, впливом антропогенного фактору. У басейнах річок Південний Буг, Плоскої, Кудрянки, Вовк збереглися невеликі лісові насадження. Найбільші лісові ділянки знаходяться біля сіл Бахматівці, Давидківці, Пархомівці. Флора цих лісів досить багата та різноманітна.

Тому важливим є збільшення територій зелених насаджень загального користування (парків, скверів тощо) у межах міста Хмельницького, особливо у центральній його частині. Площа озелених територій навколо міста – 200 м²/особу. Озеленення – важлива складова частина в загальному комплексі міського господарства, екологічному стані міської екосистеми. І хоча щороку висаджується до 2000 молодих дерев, водночас приживлюваність їх невисока. Більшість дерев, які озеленюють вулиці міста, досягли граничного віку, вражені хворобами, зносяться під час будівництва. Тож, значні території потребують додаткових насаджень, особливо в центральній частині міста, вздовж автомобільних доріг, вулиць, у дворах будинків. Не менш важливо зберегти зелені насадження в заплавах річки Південний Буг та її приток у межах МТГ. Адже зелені насадження сприяють очищенню як повітря, так і стічних вод, які з міської території та території інших населених пунктів МТГ без очистки потрапляють у заплави та в подальшому – у відкриті водойми.

Й при цьому основні завданнями Хмельницької міської ради залишається реалізація політики міської ради у сфері екології та благоустрою, розробка, виконання та контроль за виконанням екологічних програм.

Досягти екологічної рівноваги неможливо безз'ясування причин кризових екологічних явищ. Лише при ґрунтовному виявленні та дослідженні процесів, що поглиблюють екологічну катастрофу, можна розробляти та реалізовувати заходи щодо оздоровлення навколишнього природного середовища.

У наш час екологічна політика є важливою невід'ємною складовою національної політики. Вироблення адекватної екологічної політики набуває для України особливої ваги, оскільки за умов державотворення від обраної державної стратегії у сфері екологічної політики, складовими якої є природокористування, якість довкілля й життя населення, залежать не лише економічне та національно-культурне відродження нації, а її майбутнє, ресурсний та інтелектуальний потенціал. Як складний і багатовимірний процес сучасна екологічна політика є результатом взаємодії різних суспільних сил. Головні позиції тут займає уряд, діяльність якого має спрямовуватися на

збереження колективних інтересів і колективного блага, до яких належить безпечне довкілля.

Проте багато проблемних питань можуть і повинні вирішуватись на місцевому рівні.

Як от дотримання кіотського протоколу це повноваження національного загального рівня, а ось уявімо викид сміття й міські смітєзвалища це вже повноваження міського значення. Ядерна безпека і екологічна безпека також вважається загально державного рівня..й як і Нітішинська атомна електростанція не буде підпорядковуватись Хмельницькій міській раді.

Й також це важливо розрізняти тому це дає змогу врахувати екологічні інтереси населення відповідних територій при прийнятті рішень щодо розвитку продуктивних сил, передачі окремих природних об'єктів у користування юридичним і фізичним особам тощо. Через місцеві органи влади найбільш предметно реалізується принцип гармонійного збалансованого розвитку, а через систему місцевого екологічного управління здійснюється політика охорони навколишнього природного середовища, забезпечення екологічної безпеки, підтримки екологічного балансу. На місцевому рівні найповніше поєднуються духовні й екологічні інтереси населення, культурні й екологічні традиції. Ось чому місцевим органам влади як управлінському механізму взаємодії суспільства й природи віддається пріоритет. Місцеві органи влади будують і експлуатують комунальну інфраструктуру - системи питної води, каналізації тощо; проводять контроль за будівництвом житла і промислових об'єктів; встановлюють місцеві норми охорони навколишнього середовища; формують частку природоохоронного фонду тощо. На вирішення проблем охорони навколишнього природного середовища впливають багато суб'єктів соціальних відносин, кожен з яких діє в межах повноважень, визначених законодавством і які разом становлять систему суспільно-державного регулювання охорони довкілля на місцевому рівні. Місцевий рівень інституційної системи охорони навколишнього природного середовища включає як органи місцевого самоврядування, тобто місцеві ради - сільські, селищні, міські, районні, серед

яких сьогодні виділяють як окрему групу органи місцевого самоврядування - обласні ради, так і місцеві державні адміністрації як органи загальної компетенції. Крім того, на цьому рівні управління значну роль відіграють територіальні підрозділи відповідних органів виконавчої влади.

Також варто зауважити про дотримання вимог екологічної безпеки в межах повноважень комітетів та підрозділів хмельницької міської ради . Отож у місті Хмельницькому функціонує державна екологічна інспекція у Хмельницькій області котра входить до системи органів виконавчої влади та утворюється для забезпечення реалізації державної політики із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів.

Це є територіальний орган Державної екологічної інспекції України та їй підпорядковується.

Функції які виконує даний орган, це узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до його компетенції, готує в установленому порядку пропозиції щодо його вдосконалення та вносить їх на розгляд Держекоінспекції

2. державний нагляд (контроль) за додержанням природоохоронного законодавства територіальними органами центральних органів виконавчої влади, місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, яким делеговані повноваження органів виконавчої влади, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності та виду діяльності, юридичними особами громадян України, іноземців, осіб без громадянства та нерезидентів

3. проведення перевірок (у тому числі документально) із застосуванням засобів технічного контролю та лабораторного контролю, складання відповідно до закону актів за результатами державного нагляду за додержанням вимог законодавства з питань, що належать до його компетенції, надання обов'язкових для виконання приписів щодо усунення виявлених порушень законодавства,

здійснення контролю за їх виконанням та проведення лабораторних вимірювань (тестує).

4. здійснює державний ринковий нагляд у межах своїх повноважень

5. видавати розпорядження територіальним органам центральних органів виконавчої влади, обласним державним адміністраціям та органам місцевого самоврядування про призупинення або ж може видавати накази про відкликання.

6. звертатися до суду з позовом про обмеження чи зупинення діяльності підприємства чи установи, незалежно від підпорядкування та форми власності, якщо його діяльність порушує вимоги закону про охорону навколишнього природного середовища або дозволу на використання природних ресурсів і перевищує гранично допустимі викиди фізичних та біологічних факторів або нормативи скидів забруднюючих речовин

7. розраховувати розмір збитків, втрат та відшкодування шкоди, завданої внаслідок порушення законодавства з питань, віднесених до його компетенції

8. здійснювати необхідні процедури для вирішення спорів до судового розгляду та представляти інтереси позивачів і відповідачів у суді

9. вживати відповідно до законодавства заходів щодо недопущення самовільного користування надрами або експлуатації родовищ корисних копалин з порушенням встановленого порядку

10. розглядає звернення громадян, підприємств, установ та організацій з питань, пов'язаних з його діяльністю

11. складає протоколи про адміністративні правопорушення, розглядає справи про адміністративні правопорушення та застосовує заходи адміністративного впливу у випадках, передбачених законом

12. вносити в установленому порядку пропозиції Голові Державної екологічної інспекції. 13. видає, зупиняє дію або анулює дозволи, ліцензії, сертифікати, висновки, рішення, ліміти, квоти, погодження, свідоцтва на спеціальне використання природних ресурсів, скиди і викиди забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище, поводження з отруйними

речовинами, транскордонне переміщення тварин і рослин (у тому числі водних біоресурсів), а також екологічну експертизу.

12. встановлювати нормативи допустимих рівнів шкідливого впливу на навколишнє природне середовище в порядку, визначеному законодавством.

13. звертатися в установленому порядку до центральних органів виконавчої влади, обласних державних адміністрацій та територіальних органів місцевого самоврядування з вимогами щодо приведення рішень у сфері охорони навколишнього природного середовища, використання, відтворення і охорони природних ресурсів у відповідність із законодавством

14. бере участь у формуванні державного замовлення на підвищення кваліфікації за відповідними напрямками

15. забезпечує інформування громадськості про реалізацію державної політики з питань, що належать до його компетенції

16. здійснює в межах своєї компетенції функції з управління об'єктами державної власності, що належать до сфери його управління

17. здійснювати інші повноваження, передбачені законом.

Місцевий рівень інституційної системи охорони навколишнього природного середовища і забезпечення екологічної безпеки включає органи місцевого самоврядування (рада, голова відповідної ради, виконавчі органи ради), місцеві державні адміністрації та територіальні підрозділи відповідних центральних органів виконавчої влади.

Всі ці інститути мають різний статус, що впливає на їх повноваження у галузі охорони навколишнього природного середовища і, відповідно, на можливість забезпечувати реалізацію державної політики у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки. Іноді діяльність цих органів перехрещується, оскільки чинним природоохоронним законодавством не завжди чітко розподілені і визначені завдання, компетенція та повноваження тих чи інших органів та посадових осіб. Особливість місцевої політики у галузі охорони довкілля та забезпечення

екологічної безпеки полягає у взаємодії органів місцевого самоврядування й уповноважених місцевих органів державного екологічного управління.

Екологічні аспекти такої взаємодії регламентуються Конституцією України, законами України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про місцеві державні адміністрації», «Про охорону навколишнього природного середовища». Згідно з галузевим поділом міські ради та їхні виконавчі органи в межах своєї компетенції: у галузі охорони атмосферного повітря:

- визначають поняття і терміни, режим виконання, методи контролю за станом повітря, вимоги щодо запобігання шкідливому впливу на атмосферне повітря;

- розробляють і впроваджують заходи щодо запобігання, зниження і відвернення шкідливого впливу на атмосферне повітря; у галузі охорони водних ресурсів: - забезпечують здійснення заходів щодо раціонального використання та охорони вод і відтворення водних ресурсів, здійснюють контроль за використанням й охороною вод та відтворенням водних ресурсів;

- видають дозвіл на спеціальне водокористування;

- розглядають розбіжності між суб'єктами водокористування;

- погоджують місця будівництва об'єктів, які впливають на стан водного басейну; - контролюють введення в дію нових і реконструйованих підприємств, цехів, агрегатів, комунальних об'єктів, їх забезпечення пристроями й очисними спорудами необхідної потужності, що запобігають забрудненню і засміченню вод або їх шкідливої дії, та необхідною вимірювальною апаратурою, що здійснює облік об'ємів забору і скидання води;

- здійснюють державний контроль за використанням й охороною вод для забезпечення дотримання всіма міністерствами, відомствами, підприємствами, організаціями, закладами і громадянами встановлених правил загального користування водними об'єктами, виконання обов'язків з охорони вод, запобігання і ліквідації їх негативного впливу, правил ведення обліку вод, а також інших правил, передбачених водним законодавством; у галузі охорони і раціонального використання земель:

- здійснюють державний контроль і нагляд за використанням усіх земель і надр, надають та вилучають земельні ділянки, вирішують земельні спори, організовують проведення робіт із землеустрою, надають у межах своєї компетенції висновки по плануванню землеустрою згідно з чинним законодавством України;

- здійснюють охорону зелених зон міста, вживають заходів щодо благоустрою й озеленення території міста, зниження шумів, посилення контролю за шкідливими викидами автотранспорту.

На території своєї юрисдикції місцеві ради несуть відповідальність за стан навколишнього природного середовища. При необхідності вони організують проведення екологічної експертизи; здійснюють роботи з ліквідації екологічних наслідків аварій та стихійного лиха; обмежують, припиняють на деякий час чи зовсім господарську діяльність підприємств, установ та організацій місцевого підпорядкування, а також не підпорядкованих раді підприємств, установ та організацій у разі порушення ними законодавства про охорону довкілля. Крім того, місцеві ради координують діяльність відповідних спеціально уповноважених державних органів управління в галузі охорони довкілля й використання природних ресурсів на своїй території. Законодавство наділяє місцеві ради функціями керівництва, забезпечення, організації, контролю тощо.

Виконавчими інституціями місцевих рад є відповідні виконавчі комітети, які наділяються законом як власними (самоврядними), так і делегованими повноваженнями у галузі екологічної безпеки. Серед останніх доцільно виділити розгляд та узгодження планів підприємств, установ та організацій, що не належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, діяльність яких може викликати негативні соціальні, демографічні та екологічні наслідки, підготовку щодо них висновків і внесення пропозицій до відповідних органів.

Також буде доречно додати що збирання небезпечних відходів домогосподарств здійснюється Екобусом у Хмельницькій міській громаді, також встановлено скриньки для збору батарейок у навчальних закладах, торгівельній

мережі міста. Екобус зупиняється в певних місцях відповідно до графіку, заздалегідь повідомленого жителями громади, та безоплатно приймає від населення небезпечні відходи.

Відходи, що містять ртуть (люмінесцентні лампи, енергозберігаючі лампи, термометри), зібрані Екобусом, передаються на утилізацію до ДП «Боднарівка» ЛКП «Зелений Львів». Усі інші відходи передаються ТОВ «Екологічні інвестиції», м. Київ

Отож якщо узагальнювати вище викладене, то можна зробити висновок що управління екології та благоустрою міста Хмельницького діє в межах правового поля існуючого в Україні та продовжує покращувати свою діяльність в межах повноважень. Основними завданнями управління є реалізація політики міської ради у сфері екології та збереження природних ресурсів, розробка та виконання екологічних програм та забезпечення контролю за охороною довкілля, дотриманням екологічних норм та стандартів. А також забезпечення реалізації програми благоустрою міста у частині озеленення, а також використання, захисту та збереження природних ландшафтів, природоохоронних об'єктів та зелених зон міста.

2.2 Інструменти реалізації екологічної політики Хмельницькою міською радою та оцінка їх ефективності

Основними інструментами реалізації екологічної політики є:

міжсекторальне партнерство та залучення зацікавлених сторін;

оцінка впливу стратегій, програм, планів на стан навколишнього природного середовища;

удосконалення дозвільної системи у сфері охорони навколишнього природного середовища;

екологічна експертиза та оцінка впливу об'єктів екологічної експертизи на стан навколишнього природного середовища;

екологічний аудит, системи екологічного управління, екологічне маркування;

екологічне страхування;

технічне регулювання, стандартизація та облік у сфері охорони навколишнього природного середовища, природокористування та забезпечення екологічної безпеки;

законодавство у сфері охорони навколишнього природного середовища;

освіта та наукове забезпечення формування і реалізації національної екологічної політики;

економічні та фінансові механізми;

моніторинг стану довкілля та контроль у сфері охорони навколишнього природного середовища і забезпечення екологічної безпеки;

міжнародне співробітництво у сфері охорони навколишнього природного середовища та забезпечення екологічної безпеки.

4.1. Міжсекторальне партнерство та залучення зацікавлених сторін

Важливим інструментом реалізації національної екологічної політики є розвиток міжгалузевих партнерств та залучення всіх зацікавлених сторін (адміністрація, приватний сектор, виробники, науковці, громадські організації, органи місцевого самоврядування) до планування та реалізації політики).

Створення міжгалузевих комітетів «Довкілля України» є механізмом забезпечення такого партнерства, аналогічним процесу ЄЕК ООН «Довкілля для Європи» та підтримці його діяльності.

Завданням вищезазначеної міжвідомчої комісії є щорічна підготовка та проведення всеукраїнської конференції «Довкілля України» за участю широкої громадськості, науковців та партнерів – представників міжнародних організацій та проектів, представників природоохоронних компаній.

4.2. Оцінка впливу стратегій, програм, планів на стан навколишнього природного середовища

Удосконалення екологічного законодавства в частині застосування стратегічної екологічної оцінки (СЕО) як обов'язкового інструменту стратегічного планування соціально-економічної політики на національному, регіональному та місцевому рівнях. Інтенсифікація соціально-економічного

розвитку регіону Центральної та Східної Європи робить СЕО важливим інструментом для оцінки впливу на навколишнє природне середовище, особливо в транскордонному контексті.

4.3. Удосконалення дозвільної системи у сфері охорони навколишнього природного середовища

Удосконалити дозвільну систему у сфері охорони навколишнього природного середовища, спрямовану на регулювання природокористування шляхом наукового обмеження використання природних ресурсів та забруднення навколишнього середовища. Відповідно до Директиви ЄС із запобігання та контролю забруднення («IPPC» 96/61/EC Directive) (994_497), розвиток окремих видів діяльності пов'язаний із впровадженням комплексних дозволів на регулювання забруднення навколишнього середовища, спрощення процедури видачі дозволів та забезпечення прозорості. Важливим аспектом є посилення наукового забезпечення обмежень використання природних ресурсів та гранично допустимих рівнів забруднення навколишнього середовища.

4.4. Екологічна експертиза та оцінка впливу на стан навколишнього природного середовища

Екологічна перевірка та оцінка (ОВНС) впливу на стан навколишнього природного середовища спрямована на запобігання негативному впливу на навколишнє природне середовище, а також на забезпечення відповідності запланованої або здійснюваної діяльності нормам і вимогам законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання та відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки.

Забезпечення ефективного проведення національної та громадської екологічної експертизи є важливим пріоритетом природоохоронної діяльності та потребує додаткового фінансового забезпечення.

4.5. Екологічний аудит та системи екологічного управління

Екологічний аудит та системи екологічного менеджменту покликані покращити екологічне здоров'я та ефективність діяльності суб'єктів господарювання, та встановити, що суб'єкти екологічного аудиту дотримуються

вимог природоохоронного законодавства, а також удосконалити управління суб'єктами господарювання, які здійснюють діяльність з високим рівнем впливу на навколишнє середовище або в окремих природних комплексах.

4.6. Екологічне страхування

Екологічне страхування - це вид страхування цивільної відповідальності, який компенсує власнику або користувачеві об'єкта впливу на навколишнє середовище частину збитків потерпілого у зв'язку з можливим аварійним забрудненням навколишнього середовища або заподіянням шкоди життєво важливим інтересам третіх осіб. Необхідно розробити та впровадити методики оцінки ризиків і загроз, пов'язаних з експлуатацією екологічно небезпечних об'єктів, та розрахунку ставок страхових внесків відповідно до визначеного рівня ризику. Вкрай важливо створити ринок послуг екологічного страхування та заснувати страхові компанії, які зможуть забезпечити надійні механізми страхування.

4.7. Технічне регулювання та стандартизація у сфері охорони навколишнього природного середовища та забезпечення екологічної безпеки

Технічні регламенти у сфері охорони довкілля та екологічної безпеки спрямовані на впровадження науково обґрунтованих вимог до процесів, товарів та послуг, які є безпечними для довкілля та здоров'я населення.

Стратегічні завдання щодо розвитку системи технічного регулювання потребують інтеграції екологічних норм, вимог та правил відповідно до законодавчої бази Європейського Союзу.

Впровадження міжнародних стандартів у таких сферах, як ресурсозбереження, охорона довкілля, надрокористування, системи екологічного менеджменту та екологічні стандарти для товарів і послуг, дозволить вітчизняним виробникам покращити екологічні аспекти свого виробництва та продукції, а також рівень їхньої конкурентоспроможності на міжнародних ринках.

Необхідно розвивати підсистеми стандартизації та сертифікації у сфері екологічної безпеки, затвердити екологічні вимоги до продукції, гармонізувати

національні стандарти зі стандартами і нормами ЄС та міжнародними стандартами, такими як ISO 14000 та ISO 19000, посилити державний контроль за використанням екологічного маркування, особливо тих, що містять генетично модифіковані організми.

Пріоритетами системи є розробка та впровадження системи державної підтримки вітчизняних виробників продукції з поліпшеними екологічними характеристиками відповідно до вимог, визначених законодавством, а також удосконалення методів і систем державного обліку та статистичної звітності у сфері охорони навколишнього природного середовища.

4.8. Законодавство у сфері охорони навколишнього природного середовища

Реалізація екологічної політики потребує ефективної екологічної правової системи, спрямованої на досягнення національних пріоритетів.

Основними вимогами до такого законодавства є відповідність Конституції України, наближення до відповідних директив ЄС, забезпечення виконання багатосторонніх природоохоронних угод (договорів, протоколів тощо), стороною яких є Україна, соціальна прийнятність, практичність та економічна ефективність. Закон має стимулювати впровадження інноваційних природоохоронних технологій та сприяти гнучкому використанню відповідних економічних інструментів для вирішення екологічних проблем на регіональному рівні.

Приведення у відповідність екологічного законодавства України із положеннями джерел *acquis communautaire* в першу чергу необхідно здійснити за такими напрямками:

Забезпечення наскрізного характеру екологічної політики, її інтеграції в національну, галузеву (секторальну), регіональну та місцеву політику розвитку.;

моніторинг і оцінка якості атмосферного повітря, зокрема щодо загальнопоширених забруднюючих речовин, зонування території України, планів поліпшення якості атмосферного повітря в зонах і агломераціях; регулювання зменшення вмісту сірки у пальному;

перегляд нормативів вмісту забруднюючих речовин у відпрацьованих газах під час виробництва певних категорій транспортних засобів в Україні;

перегляд нормативів якості поверхневих вод, які використовуються для потреб централізованого водопостачання і для культурно-побутового користування, очищення комунальних стоків, запобігання забрудненню внаслідок змиву нітратів із сільськогосподарських земель;

здійснення контролю за поводженням з такими видами відходів, як використані хімічні джерела струму, ртутні, у тому числі компактні, відпрацьовані оливи, електронне обладнання, не придатні до використання транспортні засоби;

впровадження комплексної/інтегрованої дозвільної системи для стаціонарних джерел викидів (у першу чергу енергогенеруючих);

ліцензування виробництва, застосування, імпорту і експорту небезпечних хімічних речовин, контроль за їх вмістом у продукції та безпечне видалення.

Враховуючи потреби врегулювання питань, що викликають резонанс у суспільстві, необхідно:

забезпечити дотримання законодавства України, що гарантує права громадян на доступ і користування землями водного фонду і землями рекреаційного, оздоровчого, природоохоронного та історико-культурного призначення;

завершити формування національної законодавчої бази з питань біобезпеки та забезпечити її подальше вдосконалення з урахуванням відповідних положень законодавства ЄС. Розглянути доцільність розроблення підзаконних актів щодо участі громадськості у прийнятті рішень або ратифікації Алматинської поправки до Орхуської конвенції . Розробити процедури та методи запобігання неконтрольованому вивільненню генетично модифікованих організмів. Зокрема, удосконалення системи ліцензування, системи прийняття рішень, маркування, стандартизації та державної реєстрації генетично модифікованих організмів, продукції, отриманої з їх використанням, та встановлення обмежень на їх використання;

удосконалення системи пакування, зберігання, транспортування та маркування продукції, що перебуває в обігу, використання генетично модифікованих організмів у закритих системах та поводження з ними;

розробити комплексні регіональні і місцеві програми, спрямовані на вирішення таких актуальних екологічних проблем:

оптимізація планування забудови і розвитку зелених зон;

підвищення якості атмосферного повітря і зниження рівня шуму шляхом оптимізації транспортних потоків та мінімізації викидів із стаціонарних джерел;

мінімізація утворення, сортування, переробка та безпечна утилізація або захоронення відходів;

підвищення якості і забезпечення доступу до якісної питної води.

З метою удосконалення природоохоронної діяльності підприємств необхідно:

сприяти вирішенню із суб'єктами господарювання питань щодо виконання програм збору і утилізації продукції після завершення строку її використання, забезпечення інформування населення про вплив виробничої діяльності на стан довкілля, організації широких громадських обговорень щодо планів будівництва;

здійснювати збалансовану політику, спрямовану на підвищення вимог і відповідальності суб'єктів господарювання за забруднення навколишнього природного середовища і на стимулювання впровадження природоохоронних заходів. З цією метою необхідно передбачити підвищену відповідальність за забруднення навколишнього природного середовища і компенсацію завданих збитків, включаючи повну вартість рекультивації/санації забруднених ґрунтів/підземних вод. Цьому також сприятиме адаптація існуючих методик проведення розрахунку збитків за забруднення навколишнього природного середовища до найкращої світової практики, зокрема щодо забруднення ґрунтів і підземних вод. Необхідно законодавчо визначити засади пільгового стимулювання діяльності, що передбачає добровільне зобов'язання щодо

очищення забруднених земель, зокрема в ході їх приватизації і впровадження новітніх екологічно чистих технологій.

4.9. Освітнє та наукове забезпечення формування і реалізації національної екологічної політики

Розроблення методологічних засад та впровадження безперервної екологічної освіти сприяють успіху національної екологічної політики. Її складові, такі як екологічна освіта для сталого розвитку та програми екологічної освіти в рамках національних освітніх програм, таких як дошкільна освіта, загальноосвітні навчальні заклади, вищі навчальні заклади I-IV рівня акредитації, програми післядипломної освіти та перепідготовки кадрів, є орієнтиром для успішної реалізації цієї стратегії.

Всебічна екологічна освіта та розвиток підростаючого покоління має розвиватися більш швидкими темпами через підтримку діяльності природничих відділень закладів позашкільної освіти, еколого-натуралістичних центрів та центрів дитячої та юнацької творчості. Необхідно налагодити виробництво виховних та соціальних природоохоронних програм на телебаченні, забезпечити підготовку публікацій, видання спеціальних інформаційних випусків, буклетів, бюлетенів. Подальший розвиток та підтримка неурядових організацій сприятиме зміцненню екологічного руху в Україні, розширенню міжнародних зв'язків для спільного вирішення екологічних проблем, обміну інформацією, знаннями та досвідом і, зрештою, формуванню свідомого громадянського суспільства, заснованого на принципах сталого розвитку.

При формуванні програм науково-інноваційного розвитку слід враховувати необхідність раціоналізації та оптимізації використання природних ресурсів, зокрема виробничо-технічного переоснащення:

енергозбереження, розвитку відновлюваних та альтернативних джерел енергії, а також збільшення обсягу використання джерел енергії з низьким рівнем викидів двоокису вуглецю;

Ресурсозбереження; зменшення споживання земельних ресурсів, води, деревини, мінеральних та органічних речовин на одиницю продукції;

забезпечення кращої та більш повної переробки та використання відходів як сировини та більш повної переробки для виробництва продукції та споживчих товарів;

удосконалення технологій очищення атмосферного повітря, водних об'єктів, мінімізації утворення відходів;

розроблення нових нормативів якості навколишнього природного середовища, нормативів безпеки використання природних ресурсів, граничних нормативів впливу на навколишнє природне середовище, стандартів екологічної безпеки тощо;

розвитку технологій промислового та сільськогосподарського виробництва, що унеможливають або зменшують обсяг використання екологічно небезпечних хімічних речовин та їх сполук;

виконання регіональних програм соціально-економічного розвитку та схем територіального та місцевого планування з дотриманням принципів сталого розвитку та розвитку екомережі;

відтворення рідкісних біологічних видів, а також тих, що перебувають під загрозою зникнення, розроблення схем їх адаптації до сучасних умов життя.

4.10. Економічні та фінансові механізми

Забезпечення стабільного фінансування природоохоронної діяльності, вдосконалення економічних інструментів є основними передумовами реалізації екологічної політики в Україні.

Розроблені та впроваджені на початку 90-х років ХХ століття економічні інструменти та механізми фінансування природоохоронної діяльності потребують подальшого розвитку в умовах глобалізації.

Внаслідок обмеженості бюджетних коштів важливим є пошук нових джерел фінансування природоохоронних заходів, спрямованих на ліквідацію забруднення, забезпечення екологічної безпеки, заходів, пов'язаних з відтворенням та підтриманням природних ресурсів у належному стані. У зв'язку з цим необхідно забезпечити до 2020 року сприятливий податковий, кредитний та інвестиційний клімат для залучення коштів міжнародних донорів та

приватного капіталу в природоохоронну діяльність, створення суб'єктами господарювання систем екологічного управління, впровадження більш чистого виробництва, технологій ресурсо- та енергозбереження.

З метою розвитку економічного механізму природокористування та природоохоронної діяльності необхідно:

удосконалити нормативно-правову базу з питань оподаткування забруднення навколишнього природного середовища, зокрема виробництва, зберігання, транспортування та споживання екологічно небезпечної продукції, яка негативно впливає на навколишнє природне середовище та здоров'я населення;

підвищити збір за забруднення навколишнього природного середовища, збільшивши плату за скидання одиниці маси забруднюючої речовини до європейського рівня, з урахуванням токсичності;

реформувати систему фондів охорони навколишнього природного середовища для мобілізації фінансових ресурсів на національному рівні та на рівнях Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя;

удосконалити нормативно-правову базу з питань природокористування на платній основі;

удосконалити методику визначення шкоди, заподіяної внаслідок порушення законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища та погіршення якості природних ресурсів;

переглянути пільги щодо спеціального використання природних ресурсів та забруднення навколишнього природного середовища з метою їх мінімізації;

збільшити податкове навантаження на ті види діяльності та форми споживання, що є екологічно шкідливими для суспільства, насамперед на шкідливу для здоров'я людей продукцію, ресурсні та екологічні платежі;

стимулювати розвиток екологічного підприємництва, зокрема виробництво продукції, виконання робіт і надання послуг природоохоронного призначення.

4.11. Моніторинг стану довкілля і контроль у сфері охорони навколишнього природного середовища та забезпечення екологічної безпеки

Для забезпечення розвитку державної системи моніторингу навколишнього природного середовища, спрямованого на надання органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування і населенню своєчасної, достовірної інформації про його стан, та з метою підвищення ефективності здійснення державного контролю за дотриманням природоохоронного законодавства необхідно проаналізувати інформаційні потреби системи державного управління, створити єдину мережу спостережень, здійснити оптимізацію, модернізацію і технічне забезпечення системи моніторингу навколишнього природного середовища, вдосконалити метрологічне забезпечення проведення спостережень, інтегрувати інформаційні ресурси суб'єктів системи моніторингу і забезпечити функціонування єдиної автоматизованої підсистеми збирання, оброблення, проведення аналізу і збереження екологічних даних.

Завданням державного контролю у сфері охорони навколишнього природного середовища є забезпечення виконання вимог законодавства у зазначеній сфері. Зміцнення інституціональної спроможності системи державного екологічного контролю за дотриманням природоохоронного законодавства передбачає:

вдосконалення нормативно-правової бази щодо здійснення державного контролю у сфері охорони навколишнього природного середовища та екологічної безпеки;

перегляд існуючої організаційної структури і розподілу повноважень територіальних органів Державної екологічної інспекції України;

Реалізація низки заходів, спрямованих на підвищення рівня відповідальності осіб за дотримання природоохоронного законодавства.;

Відповідні нормативно-правові акти у сфері державного управління використанням природних ресурсів та охорони навколишнього середовища.

4.12. Міжнародне співробітництво у сфері охорони навколишнього природного середовища та забезпечення екологічної безпеки

Для забезпечення належного міжнародного співробітництва у сфері охорони довкілля та екологічної безпеки необхідно:

Безумовне виконання міжнародних зобов'язань України за багатосторонніми та двосторонніми міжнародними договорами;

Послідовно впроваджувати рекомендації Всесвітнього саміту ООН зі сталого розвитку в Ріо-де-Жанейро та Йоганнесбурзі.;

Розширення співпраці у сфері транскордонного контролю за забрудненням довкілля;

запобігання глобальній зміні клімату;

Забезпечити активну участь представників України в діяльності міжнародних екологічних організацій.

З точки зору методів оцінки, екологічна оцінка, безумовно, є дуже важливим екологічним інструментом, включаючи планування міських територіальних структур, виробництво і використання води для житлово-комунального господарства, управління відходами, розвиток дорожньої мережі, розвиток транспортних структур (громадський транспорт) і ландшафтне планування в міських екосистемах.

Процес екологічної оцінки допомагає підвищити загальну якість плану, краще визначити пріоритети та полегшити розробку програми.

Це також дозволяє розглядати альтернативи, які в більшості випадків, є менш екологічними, тож вони можуть бути використані не тільки для того, щоб бути більш екологічними, але й для того, щоб зменшити вплив програми на навколишнє середовище.

Процедура екологічної оцінки також рекомендує планувальникам і розробникам програм розглянути весь спектр впливів і можливостей, щоб вибрати найкращий варіант для сталого розвитку. Це дуже актуальна перевага.

Оскільки багато етапів планування логічно пов'язані з процедурами екологічної оцінки, інтеграція процедур екологічної оцінки в процес планування

може бути більш ефективною, ніж послідовне виконання цих процесів. Інтеграція процедур екологічної оцінки економить час і дозволяє уникнути додаткових витрат на процедури планування.

Участь громадськості є одним з найважливіших елементів екологічної оцінки. Це означає, що крім права на доступ до інформації, громадськість має право брати участь у визначенні обсягу екологічної оцінки та обговоренні проекту екологічного звіту, а також висловлювати свою думку.

Щоб підвищити ефективність цього процесу необхідно залучати громадськість більш активно уявімо навіть додатк дія для опитування залучення громадськості до обговорення щоб вони могли чітко розуміти, що при плануванні влада пропонує зробити, які пропонує альтернативи і які будуть наслідки при кожній альтернативі. Відповідно до вище викладеного, положення про участь громадськості у прийнятті рішень повинне бути включене в законодавство країни.

Таким чином, екологічна оцінка може допомогти своєчасно виявити і виправити екологічно нестійкі варіанти розвитку, запобігаючи помилкам, які можуть виникнути в результаті нехтування захистом навколишнього середовища і здоров'я населення в процесі планування. Це зменшує ризик дорогого усунення шкоди, завданої довкіллю та здоров'ю населення, наприклад, шляхом переміщення або реконструкції збудованих об'єктів. Таким чином, екологічна оцінка може допомогти уникнути потенційних конфліктів між різними секторами економіки в країні шляхом вивчення та аналізу взаємозв'язку між запропонованими планами і програмами та іншими планами і програмами, а також шляхом пропонування альтернативних варіантів, що дозволяють уникнути міжсекторальних конфліктів інтересів.

Тобто екологічна оцінка є ефективним інструментом для адаптації до зміни клімату та пом'якшення його наслідків шляхом впровадження заходів запобігання зміни клімату в процес планування розвитку. Цей механізм особливо корисний при розробці планів регіонального розвитку, будь-якого розвитку сільських територій та планів, пов'язаних із землекористуванням.

Екологічна оцінка є ефективним і перспективним інструментом охорони навколишнього середовища. Існує потреба в політиці, спрямованій на вирішення питань, які підвищують ефективність планування та зменшують антропогенний вплив на навколишнє середовище.

Ефективне використання природних ресурсів та запобігання забрудненню навколишнього середовища через екологічну передбаченість і обачність визначені як першочергові пріоритети в багатьох офіційних документах України. Проте надмірна зосередженість на соціально-економічних реформах призвела до послаблення екологічної політики та інституцій, неефективного контролю за дотриманням екологічних вимог та уповільнення необхідних змін у законодавстві. Таким чином, ці фактори суттєво впливають на формування екологічної політики на державному та регіональному рівнях.

Одним із важливих інструментів забезпечення збалансованості екологічної політики є екологічна оцінка, яка базується на простому принципі: легше попередити негативний вплив діяльності на довкілля на етапі планування, ніж виявити та скорегувати його на етапі процесу виконання.

Також варто звернути увагу й на особливості впровадження екологічної оцінки у конкретно у Хмельницькій області.

При аналізі процедур оцінки впливу на довкілля документів державного планування Хмельницької області були опрацьовані дані з офіційного веб-сайту Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України та офіційного веб-сайту Хмельницької обласної державної адміністрації, а саме розділи "Звіти" та "Стратегічна екологічна оцінка".

Процедури екологічної оцінки були запроваджені в регіоні у 2019 році.

Листопад 2020- 48 звітів що була проведена екологічна оцінка.

Цей показник є третім по Україні і свідчить про активне впровадження екологічної оцінки при розробці і затвердженні документів державного планування та розширення досвіду в галузі проведення екологічної оцінки.

Отож варто зазначити й те що у 2019 році була проведена процедура екологічної оцінки щодо ДДП «Генеральний план та План зонування території

села Чаньків Дунаєвецького району Хмельницької області». Тобто це означає що містобудівна документація була розроблена у розвиток рішень Генеральної схеми планування території України з врахуванням проєктних пропозицій містобудівної документації 2019 рік 2020 рік 39 регіонального рівня – Схема планування території Хмельницької області.

Того ж року була проведена екологічна оцінка стратегії регіонального розвитку для Хмельницької області з 2021 по 2027 рік.

Варто зазначити, що найбільше звітів було проведено у 2021 році – 40 у п'ять разів більше, ніж у 2020 році. У першому півріччі поточного року кількість була така що стільки ж звітів, як і за весь 2020 рік, що становить певне покращення. Позитивною тенденцією є те, що кількість звітів про стратегічну екологічну оцінку, підготовлених у Хмельницькій міській раді зростає про екологічну оцінку Хмельницької області. Розподіл за типами звітів про стратегічну екологічну оцінку в Хмельницькій області подібна до загальнонаціональної тенденції - серед усіх документів містобудівна документація становить більшість (близько 79%), тоді як регіональна програма розвитку становлять невелику частку (до 21%) від усієї можливої кількості документів.

Таким чином, в цілому Хмельницька область є передовою за показниками впровадження процедури стратегічної екологічної оцінки. Більшість звітів про стратегічну екологічну оцінку в документах державного планування. Звіти з оцінки впливу на довкілля пов'язані з містобудівною документацією.

Тобто висновком у вище зазначеному є важливість удосконалення методичного інструментарію, а саме розробити чіткі рекомендації (методики) щодо оцінки та прогнозування наслідків .

Проте на окрему увагу заслуговує й екологічна оцінка проєкту документа державного планування «план дій з реалізації стратегії розвитку міста Хмельницького на 2021-2025 роки».

Проведено екологічну оцінку Плану заходів з реалізації Стратегії розвитку міста Хмельницького 2021-2025 рр. Яка здійснювалася відповідно до Закону

України «Простратегічну екологічну оцінку» саме який був впливу на навколишнє , за наступними пунктами:

1. 1. зміст та основні цілі документів національного планування та їх зв'язок з іншими документами національного планування. План заходів з реалізації стратегії розвитку Хмельницької міської ради на період 2021 -. 2025, встановлює довгострокові цілі, пов'язані з економічними та соціальними культурний розвиток міста, досягнення високого рівня задоволеності життєвого середовища, комфорту, безпеки та соціалізації мешканців ,захист навколишнього середовища.

Хмельницький прагне стати провідним містом в Україні з точки зору добробуту мешканців, комфорту життя та економічного розвитку. Й відповідно зв'язку з цим має відбуватись:

- Розвиток індустріальних парків, він повинен бути конкурентоспроможним містом та аби економічним центром регіону була Хмельницька область.

- Активно залучати інвестиції в економіку та інфраструктуру міста.

- Сприяти впровадженню інновацій.

- Створити сприятливі умови для розвитку малого та середнього бізнесу розвиток бізнесу.

- Впровадження ефективних інструментів для місцевої економіки розвиток на основі ефективної співпраці та партнерства між владою та місцевими громадами і бізнес.

- Активна участь молоді в управлінні та розвитку міст ,духовний і творчий потенціал народу.

- Розвиток людських ресурсів

- Розвиток міської інфраструктури через реалізацію проектів. Проекти з енергоефективності та енергозбереження.

- Покращення стану навколишнього середовища .

План заходів з реалізації стратегії розвитку міста визначає пріоритети , це є сфери міського розвитку, такі як екологічна та енергетична безпека, створення

робочих місць та інноваційний розвиток економіки, соціальна безпека, високий рівень освіти та охорони здоров'я, зручне та безпечне середовище, розвиток інфраструктури, сучасний розвиток культури і спорту та ефективне управління, управління містом та налагодження партнерства між владою, громадянами та бізнесом.

2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогностичні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень).

Необхідність сприяти підвищенню екологічної свідомості та культури, а також запобігати засміченню є вкрай важливо, саме тому відбувається безкоштовний збір небезпечних відходів, які можуть призвести до забруднення навколишнього середовища. Небезпечних відходів котрі збирається від населення. Наразі збираються такі види відходів як от люмінесцентні та енергозберігаючі лампи, термометри, залишки прострочених ліків, вживані електротовари та електроніка, побутова хімія, фарби, лаки, клеї та ємності із залишками розчинників. Клеї та розчинники збираються окремо муніципалітетом Хмельницького. Мобільний пункт збору "Спецкомунтранс" (Екобус).

Відходи передаються спеціалізованій компанії, уповноваженій що працюють у сфері поводження з небезпечними відходами.

Можна зробити висновок що управління відходами - одне з найважливіших питань. Також саме це стає все більш важливим з точки зору екологічних проблем і з точки зору ресурсів. Питання зменшення негативних наслідків небезпечних відходів на навколишнє середовище частково вирішується за рахунок передання спеціалізованим компаніям для переробки або повторного використання у виробництві.

Також важливо додати при розгляді даного питання що зворотній зв'язок між комітетом і громадянами заяв і звернень та можливості швидкого реагування.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ХМЕЛЬНИЦЬКОЮ МІСЬКОЮ РАДОЮ

3.1 Розвиток екосистемного підходу при формуванні та реалізації екологічної політики Хмельницькою міською радою

Якщо ж розглядати питання екосистемного підходу Хмельницької міської ради, то варто передусім зазначити що екосистемний підхід – це засіб, що дає змогу розглядати взаємозв'язки усередині екосистем з іншими системами і людьми, для яких екосистеми є місцем проживання й засобом для існування.

Екосистемним підходом міської ради передбачено реалізацію значної кількості заходів, котрі спрямованих на зменшення кількості утворюваних твердих побутових відходів, впровадження сучасних методів переробки твердих побутових відходів та обмеження їх поховання на полігонах, а саме:

- запобігання утворенню стихійного накопичення відходів;
- створення потужностей з переробки та утилізації ТПВ;
- створення системи роздільного збору та вторинної переробки відходів;
- проведення агітаційно-роз'яснювальної роботи серед населення щодо роздільного збирання компонентів побутових відходів, які мають ресурсну цінність, що суттєво покращить сьогоденну ситуацію з відходами в місті Хмельницький.

А саме варто брати до уваги проект що розробляється комунальним підприємством міста Хмельницький «Спецкомунтранс», використовуючи вищий кредит першої черги Європейського Банку Реконструкції та Розвитку, Запропонований кредит буде використаний для сприяння розвитку інтегрованої системи управління твердими побутовими відходами:

Закриття та реабілітація існуючого сміттєзвалища;

Будівництво нового, спроектованого полігону;

та Побудова системи біомеханічної обробки відходів.

Потреба у цьому проекті є наднеобідною оскільки кількість утворених в місті відходів у 2017 році становив приблизно 92 000 тон/рік і, як очікується, протягом наступних 10 років віна збільшиться до приблизно 107 000 тон ТПВ на

рік. Майже всі ці відходи завозяться на існуюче сміттєзвалище без попередньої обробки. Поточно процес управління зневодненням полігону складається із збору та рециркуляції фільтрату на сміттєзвалищі. Існуючий полігон працює з 1956 року і наближається до максимальної потужності, тому потреба в його заміні все стає все більше нагальною. Існуюче сміттєзвалище не розроблялось та не експлуатується відповідно до стандартів Європейського Союзу, і на ньому відбувалося де-кілька великих пожеж (остання у квітні 2018 року). Ці події не призвели до жертв, але вони наголошують на потребі створення інтегрованої системи управління ТПВ в міському господарстві.

В результаті реалізації Проекту буде утворено сучасну інтегровану систему управління ТПВ для міста. Цей Проект складається з наступних елементів:

Закриття, укриття та рекультивация існуючого сміттєзвалища:

- Укриття зони утилізації, включаючи заходи щодо запобігання надмірного надходження дощових вод і виникнення фільтрату та запобігання втручання у систему збору звалищного газу (LFG);

- Перегляд схеми системи збору LFG; та

- Зміна профілю існуючого сміттєзвалища для стабілізації схилу та запобігання сковзанню, включаючи заходи щодо стоку поверхневих вод і варіанти очищення для існуючого водоймища з фільтратом, з якого в поточно збирається вода для рециркуляції на полігоні.

Будівництво секцій полігону за новим проектом, що включає:

- Природний геологічний бар'єр, покращений гео-синтетичними глиняними ущільнювачами та системою ізоляції з поліетилену високої щільності (HDPE);

- Дренажний шар для збору стоків та система трубопроводів для збору фільтрату;

- Шар та система збирання газу LFG (вище рівня відходів).

Й також до екосистемного підходу можна віднести проект «Розумне Довкілля Хмельницький», в рамках якої:

1. Проведено посезонну морфологію відходів.
2. З січня 2018 року на полігоні працює комплекс з дегазації полігону побутових відходів, який встановила компанія ТОВ «Біогаз ЕНЕРДЖІ». З полігону відкачується звалищний газ, який переробляється на електричну енергію та по «зеленому тарифу» продається державному підприємству.
3. Розроблено проектну документацію на реконструкцію полігону ТПВ.
4. Розроблено техніко-економічне обґрунтування сміттепереробного комплексу.
5. Діє програма збору небезпечних відходів – Екобус, яка включає низку заходів, спрямованих на вирішення проблеми з відходами у Хмельницькій МТГ. Збирання небезпечних відходів відбувається в різних мікрорайонах міста та селах, відповідно до графіку. Мешканці громади можуть здати люмінесцентні лампи, відпрацьовані термометри, батарейки, акумулятори, електричне та електронне обладнання, фарби, клеї, розчинники, медикаменти, миючі засоби, побутову хімію.
6. Місто Хмельницький 24 вересня 2019 року долучилося до програми ЄБРР «Зелені міста».
7. Протягом літа 2019 року компанії-консультанти WSP та IDOM, що були найняті ЄБРР проводили роботи з всебічної оцінки проекту та формували звіти та плани, що дозволяють всебічно оцінити проект.
8. Проводиться просвітницька робота у навчальних закладах міста, про проект постійно виходять матеріали у місцевих та загальноукраїнських ЗМІ.
9. Триває розробка Регіонального плану поводження з ТПВ Хмельницької міської територіальної громади. Розробник – французька компанія Seuresa Veolia.
10. Розроблено проект «Реконструкція «Винос газопроводу високого тиску з тіла полігону твердих побутових відходів м. Хмельницького».
11. З вересня 2020 року у місті Хмельницькому діє муніципальний Центр управління відходами – це місце, куди кожен мешканець ХМТГ може безкоштовно здати відходи для їх подальшої переробки чи утилізації. Центр розташований біля міського полігону ТПВ на проспекті. Миру, 7 та працює у

режимі самообслуговування шість днів на тиждень та приймає 13 фракцій відходів (папір, пластик, поліетилен, комбіновану упаковку, метал, побутову техніку, будівельні відходи, «зелені» відходи, меблі, одяг, небезпечні відходи).

Завдяки роботі Центру вдасться скоротити потрапляння невідсортованих відходів на полігон та поступово навести лад з великогабаритними відходами.

12. У 2021 році розпочав роботу навчальний центр поводження з відходами «Гуфі-центр» – це простір, який створено для навчання розумному поводженню з відходами. Приміщення центру розташовано на вул. Кропивницького, 5 та складається з п'яти залів, наповненими інтерактивними експонатами, розробленими та виготовленими спеціально для «Гуфі-центру».

Переміщення по приміщенню здійснюється по маршруту (так званий логічний ланцюг): спочатку відвідувачі потрапляють у медійну залу, де для них показують спеціально створений короткометражний фільм про історію сміття, далі направляються у кімнату сміттевого жаху, після цього відвідують найбільший експозиційний зал – розумного поводження з відходами, далі відвідують компостувальню і на завершення екскурсії – залу сміттепереробного комплексу. Фінансування навчального центру з поводження з відходами буде здійснюватися виключно за власні кошти підприємства.

Або ж що до питань які порушувались вище можна зазначити що для вирішення проблем, пов'язаних із забрудненням атмосферного повітря, необхідні системні заходи в т.ч.:

оновлення рухомого складу муніципального парку новітніми транспортними засобами;

модернізація існуючих систем опалення та модернізація газоочисного устаткування;

збільшення площі зелених насаджень загального користування, озеленення зупинок автотранспорту;

впорядкування руху транспорту на дорогах центральної частини міста;

моніторинг стану атмосферного повітря та інформування населення про його стан;

розроблення програми моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря.

Тож теоретичною і прикладною базою розробки регіональних екологічних програм мають бути відповідні методологічні, методичні, правові, політичні, аналітичні основи. У методичному плані розробка регіональних екологічних програм має базуватись на науково обґрунтованих методичних підходах і відповідати нормативно встановленим вимогам. Відповідно до чинного законодавства України, регіони та населені пункти наділені повноваженнями та регіональні органи державної влади, органи місцевого самоврядування тощо. Органи державної влади та місцевого самоврядування мають надзвичайно важливі функції та повноваження у сфері охорони навколишнього середовища. Наразі місцеві органи влади мають достатній вплив, щоб контролювати розробку та реалізацію, і впровадження регіональних програм з охорони навколишнього середовища. Програми захисту навколишнього середовища в регіонах, що знаходяться під їхньою юрисдикцією.

Варто сказати що ідея полягає в тому, щоб забезпечити правову підтримку екологічної безпеки як правові та регуляторні вимоги, принципи та механізми у поєднанні з ефективним екологічним менеджментом. У поєднанні з ефективним управлінням природними ресурсами це забезпечує стандартизація та забезпечення якості навколишнього середовища. Як показав український досвід, ця концепція екологічного права має інноваційний екологоправовий світогляд що став реальністю і є переконливим, й підкріпленим досвідом правозастосування його правових норм.

Разом з тим, у межах екологічного моніторингу проводиться державна екологічна інспекція, яка здійснює контроль за дотриманням екологічного законодавства, екологічних нормативів, встановлює рівень відхилень від встановлених норм, визначає штрафні санкції за допущені відхилення. Аналіз законодавчих актів, що формують правовий механізм реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні свідчить, що екологічна складова регіонального розвитку представлена в них незначно. Нормами екологічного законодавства передбачені повноваження органів державного управління та

місцевого самоврядування різного рівня щодо розробки та затвердження екологічних програм (розділ III—IV Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища"), але місце таких програм в системі програм економічного і соціального розвитку регіонів не визначено

Відповідно до оцінки виконання Стратегії, здійсненої Міністерством екології і природних ресурсів України, відсутність відповідного нормативного забезпечення є однією з головних перешкод досягнення зазначених цілей.

Спрямовуючи свою діяльність на стабілізацію і поліпшення екологічного стану території України, охорону, раціональне використання й відтворення усіх видів природних ресурсів, Міністерство визначило політичні пріоритети реалізації цього завдання шляхом ряду необхідних заходів.

Політичний підтекст розробки регіональних екологічних програм полягає також в необхідності їх спрямування на реалізацію тих цілей і завдань, що визначені стратегіями соціально-економічного розвитку регіонів. Аналітичну основу розробки регіональних екологічних програм мають складати глибокий аналіз стану довкілля в регіоні і тенденцій його змін, прогностичні оцінки розвитку екологічної ситуації, формулювання екологічних проблем та вибір пріоритетних завдань, обґрунтування можливих шляхів їх вирішення.

Отже, враховуючи те, що екологічні потреби сьогодні об'єктивно є далеко не першорядними в рейтингу соціальних інтересів, пріоритетність завдань економічної стабілізації і подальшого зростання не викликають сумніву.

За умови, що склалися, доцільно як першочергові визначити заходи, що спираються на вже опрацьовані законодавчі механізми, можуть бути терміново здійснені без значних витрат і одночасно є основою для реалізації інших цілей екосистемного підходу Хмельницької міської ради. Такими заходами є законодавче забезпечення:

— оцінки впливів на довкілля, зокрема, проведення стратегічної екологічної оцінки;

— функціонування екологічної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи.

Також варто зазначити що з першого 1 січня увійшов в дію закон щоб не використовувати пластикові пакети і всі магазини Хмельницького дотримались законодавства.

Отож варто зазначити що яке рішення не приймалось Хмельницькою міською радою одразу задається питання чи не порушує це екологію.

3.2 Шляхи покращення взаємодії громадських організацій і місцевої влади у реалізації екологічної політики міста

Процеси глобалізації та суспільних трансформацій підвищили пріоритетність збереження довкілля, а отже, потребують від України вжиття необхідних і сучасних заходів. Протягом тривалого часу економічний розвиток України супроводжувався незбалансованою експлуатацією природних ресурсів, низькою пріоритетністю питань захисту довкілля, що унеможливило досягнення сталого розвитку. Формування нової та модернізація чинної екологічної безпеки, спрямованої на рішення природоохоронних та ресурсозберігаючих проблем обумовлює необхідність глибокого дослідження методологічних і теоретичних основ, підходів, засобів і прийомів формування та оцінки екологічної безпеки.

Аналіз діяльність Хмельницької міської ради щодо взаємодії з громадськими організаціями за 2021-2022 рік.

У 2021 році Хмельницькою міською радою було забезпечено ефективні процедури громадської участі у вирішенні питань місцевого значення. Діє громадська рада при виконавчому комітеті Хмельницької міської ради. Представники громадської ради включені до складу усіх комісій та робочих груп, що діють при міській раді та її виконавчому комітеті.

Проводяться консультації з громадськістю з важливих питань життєдіяльності громади. Упродовж 2021 року проведено 6 консультації з громадськістю.

Хмельницький долучився до проєкту «Антикорупційна експертиза проєктів рішень органів місцевого самоврядування». 16 листопада 2021 року підписано меморандум про співпрацю з ГО «Інститут законодавчих ідей», відповідно до якого усі проєкти рішень міської ради та виконавчого комітету проходитимуть антикорупційну експертизу незалежними експертами, що максимально знизить корупційні ризики.

Створено сприятливі умови для формування та інституційного розвитку інститутів громадянського суспільства.

У 2021 році з бюджету громади було виділено 830 тис. грн для надання фінансової підтримки інститутам громадянського суспільства соціального спрямування для реалізації програм (проєктів, заходів). Зокрема, профінансовано проєкти 16 громадських об'єднань ветеранів на загальну суму 254 тис. грн., 14 громадських об'єднань осіб з інвалідністю на суму 315 тис. грн. та 15 інших громадських організацій на суму 261 тис. грн. [18].

Забезпечено стимулювання участі інститутів громадянського суспільства в соціально-економічному розвитку України та Хмельницької міської територіальної громади.

На території Хмельницької міської територіальної громади діє Програма «Громадські ініціативи» Хмельницької міської територіальної громади на 2021-2025 роки» [8].

Успішно працює також Програма бюджетування за участю громадськості – фінансування з бюджету проєктів, запропонованих громадськістю, які набрали найбільшу підтримку громади. Зокрема, у 2021 році реалізуються 24 проєкти громадськості на суму 3 млн. грн.

Створюються сприятливі умови для міжсекторальної співпраці.

З метою підтримки місцевих товаровиробників та подальшого налагодження діалогу між владою і бізнесом розпорядженням міського голови від 27.03.2019 року №78-р створено Раду бізнесу при Хмельницькому міському голові та затверджено Положення про Раду Бізнесу.

Підписано меморандум про співпрацю Хмельницької міської ради з ІТ-кластером міста Хмельницького.

З метою запровадження в місті механізмів соціального партнерства для залучення бізнесу та інститутів громадянського суспільства до ефективного вирішення різноманітних соціальних проблем розпорядженням міського голови від 01.11.2021 № 305-р затверджено склад робочої групи (за участі громадських організацій) з питань визначення потреб населення Хмельницької міської територіальної громади у соціальних послугах.

Управлінням праці та соціального захисту населення проведено конкурси з питань здійснення соціального замовлення за рахунок бюджетних коштів. Зокрема, у співпраці з Хмельницьким обласним благодійним фондом «Карітас» надаються послуги з перевезення людей на візках «соціальне таксі». Одержувачі послуги – інваліди та діти-інваліди з захворюваннями опорно-рухового апарату та іншими захворюваннями, які пересуваються на візках. У 2021 році дану послугу отримали 630 осіб на загальну суму 948,4 тис. грн. Також надається соціальна послуга – супровід незрячих осіб соціальним працівником. Протягом 2021 року послугою скористались 225 осіб для надання даної послуги використано 189,6 тис. грн. [8].

У співпраці з громадською організацією УТОГ у 2021 році запроваджено надання соціальних послуг (переклад жестовою мовою) за рахунок бюджетних коштів. Послуга надається особам з інвалідністю з порушеннями слуху. Послугою користується 45 осіб, для надання послуги використано 24,4 тис. грн.

Узагальнюючи дані, робимо висновки, що у 2021 році було виконано план щодо інформаційних матеріалів про діяльність міської ради та її виконавчих органів, було проведено лише 6 засідань громадської ради (планувалось 10), громадських обговорень було проведено менше ніж планувалось але було залучено в два рази більше громадян ніж визначалось програмою, ідентична ситуація з громадськими опитуваннями, їх було проведено менше ніж планувалось але було залучено набагато більше респондентів, а ніж було визначено програмою. Те, що стосується бюджетно-фінансової політики, то було

перевиконання публічних заходів щодо представлення та обговорення проекту бюджету громади. Можемо також зазначити те, що було проведено 8 заходів спрямованих на розвиток громадян та молоді міста, але на жаль жодного подібного заходу не було проведено восени 2021 року, більшість заходів було зосереджено у теплу пору року (травень-серпень).

Також громадські організації грантовими коштами і шляхом «спільнокошту» реалізують інфраструктурні проекти, займаються облаштування спільного простору, наприклад можна розробити проекти щодо благоустрою багатопверхових будинків та прилеглих територій, обладнання будинків системами сонячного освітлення, чи розробити ініціативу встановлення у віддалених від центру міста мікрорайонах зупинок громадського транспорту.

Найчастіше місцева влада залучає громадські організації до обговорення стратегічних документів на рівні міста, таких як «Стратегія розвитку 2030». Залучають саме до обговорення, а не спільної розробки. Значно рідше відбувається залучення до обговорення програм. Є поодинокі приклади спільної участі в розробці програм. Найчастіше громадські організації залучаються до розробки лише тих програм, де вони мають унікальний досвід чи експертизу, або коли громадськість ініціює та адвокує створення такої програми.

Організації громадянського суспільства під час якісного дослідження відмічають, що співпраця з органами влади сьогодні є налагодженою, однак вплив організацій на міську політику залишається незначним.

Громадські організації відзначають, що хоча місто і реалізує конкурс проектів, круглі столи, форуми, робочі групи та інші механізми, найчастіше можливість взаємодіяти та впливати на міську політику базується на особистих контактах та на попередньому досвіді успішної співпраці.

Ключовими каналами інформування про свою діяльність органи місцевої влади називають офіційні сайти та сторінки в соціальних мережах. Більш того, представники місцевої влади відмічають, що на сайті розміщені всі контакти та організації можуть звернутися до них. Однак така позиція потребує проактивної позиції зі сторони громадської організації та довіри до місцевої влади, щоб

звернутися зі своєю пропозицією. Окрім оголошення на сайті, відповідно до нормативно визначеної процедури, ключовими каналами інформування про можливість взяти участь у консультаціях, круглих столах, обговореннях, робочих групах для більшості учасників/-ць дослідження від місцевої влади є прямі запрошення відомих організацій, експертів/-ок та громадських діячів/-ок. Одночасно, представники/-ці місцева влада не мають контактів всіх діючих організацій у місті, що потенційно можуть бути зацікавлені у взаємодії. Деякі представники/-ці місцевої влади використовують більш сучасні канали комунікації, наприклад, телеграм-канали чи чати в месенджерах. Як і в ситуації персональних звернень, до чатів можуть залучитися лише ті організації, що знають про таку можливість або про які відомо місцевій владі. Використання сучасних методів комунікації є важливим кроком для посилення комунікації та взаємодії місцевої влади та громадських організацій. Використання неформальних механізмів значно спрощує процес взаємодії, робить його ефективним. Це в свою чергу посилює і довіру до місцевої влади. Разом з тим, дані інструменти потребують персонального запрошення та доступу до інформації про можливість участі. Відповідна ситуація створює умови для непрозорості комунікації та обмежує відкритість місцевої влади.

Проте, попри наявність позитивних кроків влади щодо налагодження конструктивного діалогу із громадськими організаціями, на сьогодні можна говорити і про низку негативних тенденцій, що впливають на стан та якість такої взаємодії.

Також варто зазначити що основними причинами, що стримують або гальмують взаємодію місцевої влади з громадськими організаціями є:

- низька активність та інертність громадської організації, відсутність узгодженості та взаємодії між різними громадськими об'єднаннями

І довготривалий розгляд заявок.

Пропозиція внести в дію чи вести електроний документообіг, оскільки зв'язок то створений, тобто на сайті зазначається усе необхідне, але ще обіг щоб

пришвидшити розгляд заявок , й варто зазначити що ми все ж йдемо до діджиталазації.

Шляхами покращення взаємодії громадських організацій і місцевої влади у реалізації екологічної політики міста може бути:

- 1) Запровадити збір та оновлення єдиної для місцевої влади м. Хмельницького бази контактів всіх громадських організацій та громадських активістів міста.
- 2) Запровадити механізм систематичного (раз на квартал або раз на пів року) інформування одне одного про напрямки та пріоритети діяльності, обговорення можливостей для співпраці, актуальні потреби. Посилити механізми інформування про можливості доручення до громадських консультацій під час розробки стратегічних документів – міських та секторальних. Покращити механізми комунікації та інформування одне одного про діяльність та можливості співпраці. Представники/-ці місцевої влади запропонували запровадити практику неформальних зустрічей голів департаментів та громадських організацій.
- 3) Розробити прозорий механізм налагодження інформування та взаємодії місцевої влади та громадських організацій, пошуку партнерів для реалізації проєктів (в тому числі і грантових) за участі представників/-ць місцевої влади та громадських організацій.
- 4) Посилити практики обміну досвідом та реалізації проєктів у співпраці. Посилити просвітництво щодо зон відповідальності та діяльності місцевої влади.
- 5) Продовжувати стимулювати практики забезпечення прозорості діяльності місцевої влади та громадських організацій;
- 6) Запровадження механізмів експертного обговорення та переосмислення напрямків діяльності та способів реалізації міських цільових програм у різних сферах діяльності міста.

Особливо в сфері збереження навколишнього середовища;

- 7) Ініціювати зміни до нормативних документів та законодавства для запровадження обов'язкових громадських консультацій на ранніх етапах розробки стратегічних документів та містобудівної документації.

8)Залучати лідерів/-ок громадської думки та активістів, яким довіряє спільнота для інформування про проєкти, рішення та можливості взяти участь у консультаціях та реалізації проєктів.

Щож до пропозиції то варто всеж враховувати мінливий характер сучасних тенденцій та актуальних загроз у сьогоденні та їхній вплив на безпеку держави, ймовірно, буде краще рекомендувати ось що :

- , Міністерству екології та природних ресурсів України забезпечення виконання завдань, передбачених Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України у сфері розробки стратегій, програм та планів (Стратегія) документів для різних секторів української економіки що передбачає заходи з різних боків, включаючи технічне перепланування та озеленення.Енерго- та ресурсозберігаючі і маловідходні технології. Безвідходні та екологічно чисті технологічні процеси.

З метою оптимізації структури та покращення роботи Хмельницької міської ради важаю необхідним що, екологічна політика має реалізовуватися через відповідні місцеві програми та галузеві плани дій. Витрати на реалізацію природоохоронних програм і заходів потребують значних коштів. Сьогодні спостерігається значна обмеженість області і країни в цілому у коштах, необхідних для поліпшення стану навколишнього природного середовища, збереження та раціонального використання природних ресурсів. Це вимагає чіткого визначення пріоритетних напрямів та проблем з метою відпрацювання реалістичних, ефективних та економічно прийнятних рішень. З цією метою, виходячи з реального екологічного стану території області, пріоритети екологічної політики слід визначати з урахуванням таких критеріїв і чинників:

погіршення стану або загрози непоправної шкоди біологічному та ландшафтному різноманіттю;

погіршення здоров'я людей через значну забрудненість довкілля;

втрата природними ресурсами якісних характеристик, зменшення їх кількості,що призводить до зниження продуктивності виробничогосподарської діяльності; обсяг споживання природних ресурсів;

еколого-економічна ефективність природоохоронних заходів.

Також однією з важливих пропозицій це є долучення до європейської спільноти із захисту екології.

Й звіснож варто продовжувати працювати над програмою зменшення викидів CO_2 в повітря.

Для періоду післявоєнного стану очищення територій від викидів й забруднення територій.

ВИСНОВКИ

Екологічна політика – це активна позиція суспільства і держави, тож захищається якість навколишнього середовища. Проте важливість цього питання ніхто не заперечував, варто погодитися що поняття екологічна політика є багатогранною, тому звужити поняття екологічної політики є некоректним для суто організаційно-регулюючої та контрольної діяльності суспільства та і держави в цілому. Хоча й сьогодні теоретичним та практичним аспектам формування екологічної політики присвячені праці представників різних наукових напрямів, які розглядають екологічну політику з позицій тієї галузі наукового знання, яку вони саме представляють, інший науковець вважає що це система державного заохочення, запобігання та обмеження різних видів діяльності, що мають шкідливий вплив на довкілля.

Також варто додати й про принципи екологічної політики - першим являється принцип відкритості, це є загальний принцип, наступний принцип підзвітності, гласності органів державної влади; участі громадськості у формуванні державної політики; дотримання екологічних прав громадян; заохочення до ведення екологічно відповідального бізнесу та екологічно свідомої поведінки громадян; запобігання екологічній шкоді. Й на окрему увагу заслуговують види екологічної політики :

1. Глобальна - проведення міжнародних, політичних і зовнішньоекономічних акцій з урахуванням екологічних обмежень у соціально-економічному розвитку, запасів наявних у світі природних ресурсів і їхнього розподілу між країнами.

2. Державна - соціально-економічна політика, у тому числі міжнародна, побудована на розумінні ефектів і недоліків, пов'язаних з екологічним станом території й акваторії.

3. Регіональна екополітика - політика держави стосовно регіонів, а також екополітика, здійснювана самими регіонами.

4. Місцевий рівень - проведення локального й об'єктивного моніторингу; здійснення державного контролю за дотриманням природоохоронного законодавства; організація розробки місцевих екологічних програм і проектів.

5. Екологічна політика на рівні підприємства. Після отримання екологією домінуючого статусу в системі суспільних цінностей, підприємство вже не може обійтися без відображення своєї екополітики в довгострокових планах. Щож до нормативно правового забезпечення екологічної політики Хмельницької міської ради ,то це закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» . Також важливо, що кожен регіон ,використовує відповідно земельний кодекс України . Й також закони України «Про охорону атмосферного повітря»;«Про природно-заповідний фонд»; «Про екологічну мережу» ;«Про оцінку впливу на довкілля»; "Про стратегічну екологічну оцінку".Також важливим є те що згідно з такої бази між Хмельницькою обласною державною адміністрацією та Хмельницькою міською радою підписано Меморандум про співпрацю в розроблені Регіонального плану управління відходами у Хмельницькій області до 2030 року. Проект Регіонального плану управління відходами у Хмельницькій області до 2030 року розробляється відповідно до положень Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України № 820 від 08.11.2018 р., Національного плану управління відходами до 2030 року, схваленого розпорядженням Кабінету Міністрів України № 117-р від 20.02.2019.

Аналізуючи стан навколишнього природного середовища області можна зробити такі висновки.Проблемними питаннями залишаються відсутність проектів організації територій та об'єктів природно-заповідного фонду, проектів утримання та реконструкції парків-пам'яток садово-паркового мистецтва, а також відсутня в результаті кліматичних змін, а саме аномально високих температур вегетаційного періоду та значного зниження рівня ґрунтових вод, відбувається всихання насадження (сосна, ясен, тощо), що створює небезпеку

для відвідувачів, суттєвого ослаблення та деградації значних площ лісових насаджень.

Основними завданнями управління є реалізація політики міської ради у сфері екології та збереження природних ресурсів, розробка та виконання екологічних програм та забезпечення контролю за охороною довкілля, дотриманням екологічних норм та стандартів. А також забезпечення реалізації програми благоустрою міста у частині озеленення, а також використання, захисту та збереження природних ландшафтів, природоохоронних об'єктів та зелених зон міста.

Якщо ж розглядати питання екосистемного підходу Хмельницької міської ради, то варто передусім зазначити що екосистемний підхід – це засіб, що дає змогу розглядати взаємозв'язки усередині екосистем з іншими системами і людьми, для яких екосистеми є місцем проживання й засобом для існування.

Екосистемним підходом міської ради передбачено реалізацію значної кількості заходів, котрі спрямованих на зменшення кількості утворюваних твердих побутових відходів, впровадження сучасних методів переробки твердих побутових відходів та обмеження їх поховання на полігонах, а саме:

- запобігання утворенню стихійного накопичення відходів;
- створення потужностей з переробки та утилізації ТПВ;
- створення системи роздільного збору та вторинної переробки відходів;
- проведення агітаційно-роз'яснювальної роботи серед населення щодо роздільного збирання компонентів побутових відходів, які мають ресурсну цінність, що суттєво покращить сьогоденну ситуацію з відходами в місті Хмельницький. Отож варто зазначити що яке рішення не приймалось Хмельницькою міською радою одразу задається питання чи не порушує це екологію.

Шляхами покращення взаємодії громадських організацій і місцевої влади у реалізації екологічної політики міста може бути:

1) Запровадити збір та оновлення єдиної для місцевої влади м. Хмельницького бази контактів всіх громадських організацій та громадських активістів міста.

2) Запровадити механізм систематичного (раз на квартал або раз на пів року) інформування одне одного про напрямки та пріоритети діяльності, обговорення можливостей для співпраці, актуальні потреби.

3) Розробити прозорий механізм налагодження інформування та взаємодії місцевої влади та громадських організацій, пошуку партнерів для реалізації проєктів за участі представників місцевої влади та громадських організацій.

4) Посилити практики обміну досвідом та реалізації проєктів у співпраці. Посилити просвітництво щодо зон відповідальності та діяльності місцевої влади.

5) Продовжувати стимулювати практики забезпечення прозорості діяльності місцевої влади та громадських організацій;

6) Запровадження механізмів експертного обговорення та переосмислення напрямків діяльності та способів реалізації міських цільових програм у різних сферах діяльності міста. Особливо в сфері збереження навколишнього середовища;

7) Ініціювати зміни до нормативних документів та законодавства для запровадження обов'язкових громадських консультацій на ранніх етапах розробки стратегічних документів та містобудівної документації.

8) Залучати лідерів громадської думки та активістів, яким довіряє спільнота для інформування про проєкти, рішення та можливості взяти участь у консультаціях та реалізації проєктів.

Одним із важливих інструментів забезпечення збалансованості екологічної політики є екологічна оцінка, яка базується на простому принципі: легше попередити негативний вплив діяльності на довкілля на етапі планування, ніж виявити та скорегувати його на етапі процесу виконання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Діяльність Управління адміністративних послуг Хмельницької міської ради: сайт Центру надання адміністративних послуг Хмельницької міської ради. URL: <https://cnap.khm.gov.ua/pro-tsnap>.
2. Повноваження та регламент Хмельницької міської ради: сайт Хмельницької міської ради. URL: <https://khm.gov.ua/uk/powers-regulations>.
3. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 11.10.2017 № 2148-VIII. *Відомості Верховної Ради*, 2001. № 33. с. 175.
4. Науково-практичний коментар Законів України «Про місцеве самоврядування», «Про статус депутатів місцевих рад», «Про службу в органах місцевого самоврядування», «Про місцеві державні адміністрації». К.: Професіонал, 2019. 544 с.
5. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>.
6. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 р. № 157-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>.
7. Регламент Хмельницької міської ради VIII скликання від 08.12.2020 р. - URL: <https://khm.gov.ua/uk/content/pro-zatverdzhennya-reglamentu-hmelnyckoyi-miskoyi-rady-vosmogo-sklykannya-0>.
8. Стратегічний план розвитку Хмельницької міської територіальної громади на 2021-2025 роки. URL: <https://khm.gov.ua/sites/default/files/pdf/%D0%A1%D0%A2%D0%A0%D0%90%D0%A2%D0%95%D0%93%D0%86%D0%A7%D0%9D%D0%98%D0%99%20%D0%9F%D0%9B%D0%90%D0%9D.pdf>.
9. Положення про Громадську раду при виконавчому комітеті Хмельницької міської ради від 12.08.2021. URL: <https://khm.gov.ua/uk/content/vid-12082021-roku-no-786-pro-vnesennya-zmin-do-polozhennya-pro-gromadsku-radu-pry>.

10. Положення про адміністративну комісію при виконавчому комітеті Хмельницької міської ради від 17.02.2021 р. URL: <https://khm.gov.ua/uk/content/pro-zatverdzhennya-polozhennya-pro-administratyvnu-komisiyu-pry-vykonavchomu-komiteti-0>.

11. Про затвердження регламенту роботи виконавчих органів Хмельницької міської ради: Рішення виконавчого комітету від 26.05.2016 року №363. URL: <https://khm.gov.ua/uk/content/reglament-roboty>.

12. Якушенко Л.М. Щодо напрямків підвищення ефективності виконання загальнодержавних програм у природоохоронній сфері. Інформаційно-аналітична довідка [Електронний ресурс] / Л.М. Якушенко, Л.Д. Яценко. — Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/537/>

13. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15 жовтня 1985 року, м. Страсбург, офіційний переклад. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text.

14. Про адміністративні послуги: Закон України від 2013 року № 5203-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text>.

15. Бюджет міста Хмельницького: сайт Хмельницької міської ради. URL: <https://khm.gov.ua/uk/budget>.

16. Akkerman A. Climate change threatens the Ukrainian breadbasket. Atlantic council, 2020. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/climate-changethreatens-the-ukrainian-breadbasket/>

17. CO2-Earth.com: сайт. URL: <https://www.co2.earth/>

18. Farrow A. Miller K. Myllyvirta L. Toxic air: the price of fossil fuels. CREA. Greenpeace Southeast Asia, 2020. 44 p. URL: <https://www.greenpeace.org/southeastasia/press/3594/toxic-air-the-price-of-fossil-fuels/>

19. Overview of Greenhouse Gases. US Environmental Protection Agency, 2019. URL: <https://www.epa.gov/ghgemissions/overview-greenhouse-gases>

20. Андрусевич А. Андрусевич Н. Козак З. Довідник з екополітики. «Суспільство та довкілля» / UNDP Україна, 2020. 54 с. URL:

https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/environment_energy/environmental-policy-manual.html

21. Європейський зелений курс: можливості та загрози для України. Аналітичний документ / «Суспільство та довкілля». 2020. 74 с. URL: <https://dixigroup.org/storage/files/2020-05-26/european-green-dealwebfinal.pdf>

22. Закірова С. Нові екологічні законопроекти України – вікно можливостей для захисту й охорони довкілля. Громадська думка про правотворення. 2019. № 6 (171). С. 3-12. URL: <http://nbuviar.gov.ua/images/dumka/2019/6.pdf>.

23. Матус С. Левіна Г. Карпюк Т. Денищик О. «Базове дослідження стану та напрямів розвитку екологічної політики України та перспектив посилення участі організацій громадянського суспільства у розробці та впровадженні політик, дружніх до довкілля»: аналітичний звіт (період 2018 – січень 2019): Київ, 2019. 117 с. URL: https://www.irf.ua/wp-content/uploads/2019/12/baselineresearch_report_publishing-dec-2019.pdf

24. Крутякова В. Гулич О. Янсе Л. Застосування біологічного методу для захисту лісу і лісових насаджень в Україні. Вісник аграрної науки. Київ, 2019. Т. 98. № 1 (802). С. 39-46. URL: https://agrovisnyk.com/pdf/ua_2020_01_06.pdf

25. Проект глобального екологічного фонду в Україні. UNEP та Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів, 2021. URL: <https://chornobyl-gef.com/ru/>

26. Офіційний сайт Всеукраїнської громадської організації природоохоронного спрямування «Жива планета». URL: <https://www.zhiva-planeta.org.ua/>

27. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28.02.2019. Чинний від 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>